

TEM oppaat ja muut julkaisut • 17/2016

Siviilipalveluksen järjestämistä ja suorittamista koskeva ohje

Ohje TEM/2313/00.05.02/2016
Voimassa 1.1.2017 toistaiseksi

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Työ- ja elinkeinoministeriö
Työelämä- ja markkinaosasto
Sami Teräväinen
PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 029 516 001
www.tem.fi

TEM oppaat ja muut julkaisut 17/2016
ISSN 2342-7922 (verkkojulkaisu)
ISBN 978-952-327-170-8

Taitto: TEM, joulukuu 2016

Sisältö

Johdanto	5
1 Siviilipalveluksen alkaminen	6
2 Siviilipalvelusvelvollisen palveluspaikka ja -tehtävät	8
2.1 Palveluspaikan määrääminen	8
2.2 Työpalvelun suorittamiseen liittyviä vaatimuksia.....	8
2.3 Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen	10
2.4 Avoinna olevasta palveluspaikasta ilmoittaminen	10
2.5 Siviilipalvelusvelvollisen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus.....	11
2.6 Nuorisotakuu siviilipalveluksessa.....	11
2.7 Palveluspaikan siirto palveluksen aikana	11
3 Siviilipalvelusvelvollisen työ- ja vapaa-aika	13
4 Siviilipalvelusvelvollisen lomat ja palvelustehtävistä vapauttaminen.....	14
4.1 Henkilökohtainen loma (HL)	14
4.2 Kuntoisuusloma (KL).....	14
4.3 Isyysvapaa (IV)	15
4.4 Palvelustehtävistä vapauttaminen.....	15
4.5 Henkilökohtainen syyloma (HSL)	16
4.6 Muita lomaohjeita.....	16
5 Siviilipalvelusvelvollisen ylläpito.....	18
5.1 Majoitus.....	18
5.2 Ruokailu.....	22
5.3 Päiväraha ja matkakorvaukset.....	23
5.4 Vaatetus	24
5.5 Terveystarkastus.....	24

6	Huumausaineen käyttöä selvittävä tutkimus	30
7	Palvelusrikkomukset ja kurinpito	31
	7.1 Palvelusrikkomus ja kurinpitorangaistukset	31
	7.2 Luvaton poissaolo	32
	7.3 Rikosilmoitus	34
8	Siviilipalvelusrekisteri ja siviilipalvelusvelvollisen henkilöasiakirjat	36
	8.1 Siviilipalvelusrekisteri.....	36
	8.2 Lääkärintarkastuskortin täyttäminen.....	37
	8.3 Siviilipalvelustodistus	37
9	Siviilipalvelusajan laskeminen	38
10	Siviilipalvelusvelvollisen kotiuttaminen	40
	10.1 Kotiuttaminen täysin palvelleena.....	40
	10.2 Siviilipalveluksen keskeyttäminen	40
11	Muita ohjeita	42
12	Voimaantulo	43
	Liite 1	44
	Liite 2	48
	Liite 3	49

Johdanto

Siviilipalveluksesta säädetään siviilipalveluslaissa (1446/2007) ja sen nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksessa siviilipalveluksesta (1461/2007) ja työministeriön asetuksessa siviilipalvelusvelvollisen matkakorvauksista ja maksuttomienlomamatkojen lukumääristä (1462/2007).

Tällä ohjeella annetaan mainittuja säädöksiä tarkempaa ohjausta siviilipalveluksen järjestämiseen ja suorittamiseen liittyvistä käytännön tilanteissa.

1 Siviilipalveluksen alkaminen

Siviilipalveluskeskuksena toimii ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallinto-keskuksen (KEHA-keskus) erillisyksikkö. Siviilipalveluskeskus sijaitsee Lapinjärvellä itäisellä Uudellamaalla. Sen tehtävinä ovat siviilipalvelusvelvollisten palvelukseen määrääminen, kouluttaminen ja valvonta, siviilipalvelustodistuksen antaminen ennen siviilipalveluksen alkamista, siviilipalvelusvelvollisten majoituskustannusten maksaminen sekä siviilipalveluksen muu toimeenpano.

Hakemus siviilipalvelukseen toimitetaan kutsunnassa kutsuntalautakunnalle, asevelvollisen ollessa palveluksessa joukko-osaston komentajalle ja muulloin siviilipalveluskeskukselle tai puolustusvoimien aluetoimistolle. Kutsuntalautakunta ja puolustusvoimien aluetoimisto toimittavat siviilipalveluskeskukselle tiedon uudesta siviilipalvelusvelvollisesta. Siviilipalveluskeskus toimittaa palvelusvelvolliselle palveluksen alkamisajankohtaa ja palveluspaikkaa koskevan määräyksen hyvissä ajoin, viimeistään kaksi kuukautta ennen palveluksen alkua. Siviilipalveluskeskus voi lähettää ajankohdasta ennakkotiedon jo tätä aikaisemminkin. Määräys voidaan antaa tiedoksi myös lyhyemmässä ajassa sen kalenterivuoden alusta, jolloin siviilipalvelusvelvollinen täyttää 29 vuotta, tai muulloinkin hänen suostumuksellaan. Ulkomailla oleskelevalle määräys voidaan lähettää asianomaiseen Suomen suurlähetystyöhön, muuhun diplomaattiseen edustustoon tai konsulaattiin siviilipalvelusvelvolliselle toimitettavaksi.

Palvelusmääräys on annettava siviilipalvelusvelvolliselle todisteellisesti tiedoksi. Poliisin virka-apu voi olla määräyksen tiedoksi antamisessa tarpeen mm. tilanteessa, jossa palvelusvelvollisen asuinpaikkaa ei ole onnistuttu selvittämään osoitetiedusteluihin tai määräyksen vastaanottaminen halutaan erityisesti varmistaa tai jos palvelusvelvollinen vaikuttaa pyrkivän välttämään määräyksen vastaanottamista.

Palveluksen alkamisajankohtaa määrittäessä otetaan huomioon muun muassa palvelusvelvollisen toivomukset, ikä ja se, onko kysymyksessä välittömästi varusmiespalveluksesta siirtyvä tai ehdonalaiseen vapauteen siirtyvä. Jos palvelusvelvollinen on täyttänyt 28 vuotta, hänet on pyrittävä määräämään palvelukseen mahdollisimman pian iän saavuttamista seuraavan vuoden alussa.

Kun siviilipalveluksesta kieltäytymisestä tai siviilipalvelusrikoksesta tuomittu siirtyy ehdonalaiseen vapauteen, on hänelle järjestettävä palveluspaikka siviilipalveluskeskuksesta jäljellä olevaksi palvelusajaksi. Ehdonalaiseen vapauteen ei voi siirtyä sellainen siviilipalvelusrikoksesta tuomittu, joka ikänsä vuoksi ei voi suorittaa jäljellä olevaa siviilipalvelusaikaansa loppuun.

Siviilipalvelusaika on 347 päivää. Palvelus alkaa aina yleisenä palveluksen alkamisajankohdaksi peruskoulutusjaksolla siviilipalveluskeskuksessa. Koulutusjakson kesto on neljä viikkoa. Sen jälkeen palvelus jatkuu velvollisen itse etsimässä palveluspaikassa. Työpalvelua ei saa aloittaa ennen siviilipalveluskeskuksen tekemää kirjallista työpalvelumääräystä. Työpalvelu on aloitettava siviilipalveluskeskuksen määräämänä päivänä palveluspaikassa. Työpalvelun aloittamisen kellonajan siviilipalvelusvelvollinen sopii palveluspaikan kanssa paikassa noudatettavan työajan puitteissa.

Siviilipalvelus suoritetaan Suomessa lukuun ottamatta mahdollisia lyhyehköjä komennusmatkoja ulkomaille. **Siviilipalveluspaikka** voi siviilipalvelusvelvollisen suostumuksella määrätä hänet korkeintaan 14 vuorokauden ulkomaan komennusmatkalle eikä siviilipalveluskeskuksen suostumusta tähän tarvita.

Siviilipalveluskeskus voi siviilipalveluspaikan hakemuksesta ja palvelusvelvollisen suostumuksella määrätä hänet korkeintaan kahden kuukauden ulkomaan komennusmatkalle, jos siihen on työ- tai koulutustehtävään liittyvä erityinen syy. Hakemus on tehtävä siviilipalveluskeskukselle kirjallisesti ja siinä tulee esittää palvelusvelvollisen kirjallinen suostumus sekä selvitys palvelusvelvollisen työtehtävistä, palvelusolosuhteista ja palvelusturvallisuudesta. Ulkomailla suoritettavan palveluksen matkakustannuksista ja ylläpidosta vastaa siviilipalveluspaikka.

2 Siviilipalvelusvelvollisen palveluspaikka ja -tehtävät

2.1 Palveluspaikan määrääminen

Siviilipalveluskeskus määrää siviilipalveluspaikan, jossa siviilipalvelusvelvollinen suorittaa työpalvelun.

Siviilipalvelusvelvollisen hankkii palveluspaikan itsenäisesti. Palveluspaikan etsintä tulisi aloittaa jo ennen palveluksen alkamista. Siviilipalvelusvelvollinen ja palveluspaikka sopivat työpalvelun suorittamisesta sitoumuslomakkeella. Tämän työpalvelusopimuksen perusteella siviilipalveluskeskus tekee työpalvelumääräyksen velvollisen hankkimaan palveluspaikkaan. Poikkeustapauksissa siviilipalveluskeskus voi määrätä velvollisen myös muuhun palveluspaikkaan.

Siviilipalveluskeskuksen antama määräys palveluspaikasta on viranomaisen tekemä päätös, johon voidaan hakea muutosta siviilipalveluslain 96 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

2.2 Työpalvelun suorittamiseen liittyviä vaatimuksia

Siviilipalvelusvelvollisen velvollisuuksista säädetään siviilipalveluslain 38 §:ssä. Siviilipalvelusvelvollisen tulee suorittaa tunnollisesti hänelle siviilipalveluslain nojalla määrätyt palvelustehtävät siviilipalveluspaikan osoittamassa työpisteessä sekä noudattaa siviilipalveluskeskuksen ja siviilipalveluspaikan antamia työnjohdollisia määräyksiä. Jos siviilipalvelusvelvollinen laiminlyö palvelustehtävien suorittamiseen liittyvät velvoitteensa tai muutoin toimii vastoin palvelusvelvoitteitaan, hänet voidaan määrätä siviilipalveluslaissa säädettyyn kurinpitorangeistukseen (siviilipalveluslaki 68 §).

Palveluspaikan on aktiivisesti perehdytettävä palvelusvelvollinen palveluspaikkaan ja työtehtäviin. Työtehtäviä määrättäessä on otettava huomioon palvelusvelvollisen vakaumus ja soveltuvuus. Mikäli siviilipalvelusvelvollinen perustellusti ilmoittaa työtehtävien olevan vakaumuksensa vastaisia, tulee palvelusvelvollinen määrätä toisiin tehtäviin. Soveltuvuudessa huomiota on kiinnitettävä lähinnä hänen koulutukseensa, työkokemuksensa ja terveydentilaansa.

Siviilipalvelusvelvollisen vakaumus on keskeistä palveluksen järjestämisessä. Hänen omalle ilmoitukselleen vakaumuksesta on annettava merkitystä palveluspaikkaa ja palvelustehtäviä määrättäessä. Siviilipalvelusvelvollisen tottelemisvelvollisuuden ulkopuolelle jää tehtävä, jonka katsotaan perustellusti olevan hänen vakaumuksensa vastainen.

Siviilipalvelusvelvollista ei saa määrätä työhön, jota palveluspaikan vakituiset työntekijät työriidan vuoksi eivät suorita, paitsi jos on kyseessä kielletty työtaistelutoimenpide.

Suomen- tai ruotsinkielisen siviilipalvelusvelvollisen on voitava suorittaa palvelus omaa äidinkieltään käyttäen, ellei hän toisin suostu. Myös siviilipalvelusvelvollisen muu äidinkieli tulisi ottaa huomioon määrättäessä velvolliselle palveluspaikkaa ja -tehtäviä ainakin palvelustehtävien edellyttämän kielitaidon ja palveluspaikan henkilökunnan kielitaidon osalta.

Siviilipalvelusta ei saa suorittaa oman työnantajan palveluksessa. Merkitystä ei ole palvelusuhteen laadulla (esimerkiksi työsuhde/virkasuhde, vakainainen/määräaikainen) eikä sillä, että siviilipalvelusvelvolliselle on myönnetty omasta toimestaan siviilipalveluksen suorittamisen ajaksi virkavapautta. Harkittaessa yhteyttä entiseen työnantajaan on kiinnitettävä huomiota muun muassa työsuhteen päättymisen ja siviilipalveluksen alkamisen väliseen aikaan ja työsuhteen keston sekä tehtävien laatuun. Oppisopimuksessa on myös kyse työsuhteesta tehtävästä työstä.

Ilman työsuhdetta tapahtuvat työharjoittelu, työssäoppimisjaksot ja työhallinnon kautta toteutettava työkokeilu eivät muodosta sellaista kiinteää yhteyttä, joka estäisi siviilipalveluksen suorittamisen kyseisessä palveluspaikassa. Ainoastaan niissä tapauksissa yhteys on katsottava kiinteäksi, jos edellä tarkoitettu työharjoittelu, työkokeilu tms. katkeaa palveluksen alkamisen vuoksi, ja henkilö menisi suorittamaan työpalvelun samaan paikkaan.

Jos palveluspaikka on jokin oppilaitos, palveluspaikassa suoritettavat opinnot eivät suoraan muodosta sellaista kiinteää yhteyttä, jolloin työpalvelu kyseisessä palveluspaikassa olisi kielletty. Siviilipalvelusvelvollinen ei voi kuitenkaan palvella sellaisissa tehtävissä, jotka suoraan hyödyntäisivät hänen opintojaan kyseisessä oppilaitoksessa. Työpalvelun suorittamisesta ei esimerkiksi saa kertyä opintopisteitä tai vastaavia opintosuoritteita.

Siviilipalveluspaikalla palveluksen suorittamiseen ei saa yhdistää muuta työntekoa eikä minikäänlaisen taloudellisen vastikkeen maksamista. Siviilipalvelusvelvolliselle ei saa maksaa palkkaa eikä esimerkiksi virkamiehille maksettavia päivärahoja, kokouspalkkioita tai ylityökorvauksia.

Siviilipalvelusvelvollinen voi tehdä palvelusaikanaan töitä vapaa-ajallaan ilman aikarajoituksia, mutta ei kuitenkaan oman palveluspaikkansa palveluksessa. Siviilipalvelusvelvollisen on hyvä huomata, että saatu rahallinen korvaus voi vaikuttaa mahdollisesti maksettavaan sotilassavustukseen.

2.3 Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen

Lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettua lakia (504/2002) sovelletaan myös siviilipalvelusvelvollisen työpalveluun. Siviilipalveluskeskuksen tulee pyytää velvolliselta nähtäväksi rikostaustaote, jos työpalvelussa tehtävään työhön pysyväisluonteisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa.

Palveluspaikan esimies arvioi ovatko työtehtävät sellaisia, että rikostaustaote tarvitaan ja tekee siitä merkinnän sitoumuslomakkeeseen. Jos ote tarvitaan, siviilipalvelusvelvollinen täyttää rikosrekisteriotteen tilauslomakkeen siviilipalveluskeskuksessa, ja hän saa rikostaustaotteen henkilökohtaisesti oikeusrekisterikeskuksesta. Velvollinen voi tilata otteen itse myös etukäteen.

Siviilipalvelusvelvollinen esittää otteen siviilipalveluskeskukselle, jossa tehdään otteen esittämisestä merkintä siviilipalvelusrekisteriin. Siviilipalveluskeskus korvaa otteen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset siviilipalvelusvelvolliselle.

Rikostaustaote ei saa otetta esitettäessä olla kuutta kuukautta vanhempi. Työpalvelumääräys kirjoitetaan vasta sen jälkeen, kun rikosrekisteriote on tarkistettu. Siviilipalveluskeskus ei voi määrätä henkilöä tehtäviin, jotka edellyttävät rikostaustan selvittämistä, jos henkilö ei halua ottaa vastaan tällaisia tehtäviä.

2.4 Avoinna olevasta palveluspaikasta ilmoittaminen

Palveluspaikka merkitsee tiedot avoinna olevasta palveluspaikastaan ja siviilipalvelusvelvollista koskevat toivomukset siviilipalvelusrekisteriin, josta ne välittyvät automaattisesti siviilipalveluskeskuksen verkkosivuille avoimiin palveluspaikkoihin. Ennen työpalvelua koskevan määräyksen antamista palveluspaikkaa ja palvelusvelvollista on kuultava. Kuuleminen tapahtuu allekirjoittamalla sitoumuslomake. Määräyksestä voidaan valittaa hallinto-oikeuteen.

Siviilipalveluspaikkailmoituksessa on hyvä kuvata tehtävät, joihin siviilipalvelusvelvollista haetaan. Ilmoituksessa tulee ilmetä palveluspaikan yhteystiedot ja lisätietojen antaja ja ohjeet palveluspaikkaan hakemisesta. Siviilipalveluskeskus ei lähetä suoraan velvollisia palveluspaikkaan vaan palveluspaikka valitsee itse tehtäviinsä soveltuvimman velvollisen esimerkiksi haastatteleamalla hakemuksensa jättäneitä siviilipalvelusvelvollisia.

2.5 Siviilipalvelusvelvollisen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus

Palveluspaikkojen salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta koskevat määräykset ovat siviilipalveluslaissa tarkoitettuja työnjohdollisia määräyksiä, joita siviilipalvelusvelvollisen on noudatettava.

Palveluspaikkojen on huolehdittava siitä, että siviilipalvelusvelvollinen tuntee työtehtäviin liittyvän salassapito- ja vaitiolovelvollisuuden ja tietää sen koskevan myös häntä. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun siviilipalvelusvelvollisella on pääsy asiakastietojärjestelmään, henkilörekisteriin tai vastaaviin salassapito- tai vaitiolovelvollisuuden kattamiin tietoihin. Salassapito- ja vaitiolovelvollisuudesta tulee kertoa palvelusvelvolliselle heti työhön perehdyttämisen yhteydessä. Suositeltava menettely on, että palvelusvelvollinen allekirjoittaa kirjallisen salassapitositoumuksen. Siviilipalveluskeskuksen verkkosivuilta on saatavilla asiaa koskeva mallikaavake.

2.6 Nuorisotakuu siviilipalveluksessa

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman tavoitteena on muun muassa edistää nuoren koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumista, ehkäistä nuorten työttömyyttä pitkittymästä, tunnistaa nuorten syrjäytymisvaaraan liittyvät tekijät sekä tarjota nuorille tukea ja varhaisvaiheessa estämään nuorten syrjäytymiskehitystä ja ulkopuolisuutta. Työ- ja elinkeinoministeriö on yhdessä muiden ministeriöiden ja toimijoiden kanssa avainasemassa nuorten osallisuutta edistävien toimien toteuttamisessa.

Siviilipalveluskeskus on aktiivisesti mukana nuorten ohjaamo-toiminnassa. Tavoitteena on taata jokaiselle nuorelle jatkomahtodollisuus siviilipalveluksen jälkeen, ja näin ehkäistä syrjäytymistä. Osalla siviilipalvelusvelvollisista on jo palvelusaikana tutkinto suoritettuna taikka opiskelu- tai työpaikka tiedossa, mutta osa heistä tarvitsee opinto- tai työnhakuneuvontaa. Suositeltava menettely on, että työpalvelupaikka antaisi velvolliselle mahdollisuuden käydä työpalvelun aikana esimerkiksi paikallisessa TE-toimistossa eikä velvollisen tarvitsisi käyttää käyntiin lomapäiviään. Siviilipalveluskeskus pyrkii edistämään nuoren hyvinvointia ja osallisuutta kulloistenkin hallitusohjelmalinjausten ja nuorisolain mukaisesti.

2.7 Palveluspaikan siirto palveluksen aikana

Siviilipalveluskeskus ratkaisee siviilipalvelusvelvollisen siirron palveluspaikasta toiseen palveluksen aikana. Siirtoa voivat hakea sekä palveluspaikka että siviilipalvelusvelvollinen. Siirtoa ei saa toteuttaa ennen kuin siviilipalveluskeskukselta on saatu siirtoa koskeva päätös.

Siirtohakemus on tehtävä siviilipalveluskeskukselle kirjallisesti. Jos siviilipalvelusvelvollinen hakee siirtoa, hakemuksesta on ilmentävä peruste siirrolle. Hakemukseen on liitettävä nykyisen palveluspaikan kirjallinen lausunto, uusi sitoumuslomake ja tarvittaessa rikostaustaote lasten kanssa tapahtuvaa työskentelyä varten. Jos rikostaustaote on toimitettu aiemmin siviilipalveluskeskukselle, mutta otteen toimittamisesta on aikaa yli kuusi kuukautta, siviilipalveluskeskukselle on toimitettava uusi ote.

Pääsääntöisesti siirto on järjestettävä, jos uusi palveluspaikka haluaa ottaa vastaan palvelusvelvollisen ja palvelusvelvollinen hyväksyy siirron sinne. Siviilipalveluskeskus voi määrätä siirron omasta aloitteestaan palveluksen asianmukaisen suorittamisen turvaamiseksi tai yleisen edun niin vaatiessa. Ennen siirtoa koskevan päätöksen tekemistä siviilipalveluskeskuksen on kuultava siviilipalvelusvelvollista sekä hänen nykyistä ja uutta siviilipalveluspaikkaansa. Kuulemisveloitteesta voidaan kuitenkin poiketa, jos siirtotarve on kiireellinen ja perustuu merkittävään yleiseen etuun. Palveluspaikan siirtoa koskevaan päätökseen voidaan hakea muutosta hallinto-oikeudelta.

Siviilipalvelusvelvolliselle voidaan määrätä uusi palveluspaikka, mikäli palvelusvelvollinen ilmoittaa vakaumuksensa olevan ristiriidassa palveluspaikan kanssa. Arvioitaessa mahdollista ristiriitaa vakaumuksen ja siviilipalveluspaikan tai palvelustehtävien välillä tulee arvioinnin lähtökohdan olla siviilipalvelusvelvollisen oma näkemys asiasta. Siviilipalvelusvelvollisen näkemysten tulee kuitenkin olla myös objektiivisesti arvioiden ymmärrettäviä ja hyväksyttäviä.

3 Siviilipalvelusvelvollisen työ- ja vapaa-aika

Siviilipalvelusvelvollisen on noudatettava palveluspaikan yleisen työajan puitteissa hänelle määrättyä työaikaa. Tarkoitus on rinnastaa velvollisen työaika siviilipalveluspaikan samaa tai vastaavaa työtä tekevän työntekijän työaikaan. Säännöllinen työaika on kuitenkin vähintään 36 viikkotuntia ja enintään 40 viikkotuntia. Säädetyt viikkotyöajat eivät kuitenkaan estä työajan tasaamista sovituille tasausjaksoille, joten työaika voidaan järjestää esimerkiksi jaksottaisesti. Siviilipalvelusvelvolliseen ei sovelleta kyseistä työtä koskevaa virka- tai työehtosopimusta. Siviilipalvelusvelvollisella on kuitenkin oikeus vastaaviin vapaisiin niin sanottuina arkipyhinä kuin siviilipalveluspaikan muilla työntekijöillä.

Jos palvelusvelvollinen määrätään 40 tunnin viikkotyöajan ylittävään ylityöhön, korvauksena on annettava suoritettun ylityön pituinen vapaa-aika mahdollisimman pian. Päivystysaika, jonka aikana siviilipalvelusvelvollinen veloitetaan esimerkiksi oleskelemaan majoitustilassa, jotta hänet voidaan kutsua työhön, lasketaan työajaksi siten, että kaksi tuntia päivystysaikaa vastaa yhden tunnin työaikaa. Merkitystä ei ole sillä, mihin vuorokauden aikaan tai minä viikonpäivänä työ, ylityö tai päivystys on tehty. Vapaa-aikaa ei saa kerätä palvelusajalta pidettäväksi sen lopussa.

Siviilipalvelusvelvollisen tekemään työhön sovelletaan työturvallisuuslakia. Siviilipalvelukseen sovelletaan työterveyshuoltolakia, jos siviilipalveluslaissa ei ole toisin säädetty.

Työaikaan ei sisälly ruokailuun varattu aika eivätkä päivittäiset työmatkat majoituksen ja palveluspaikan välillä. Työmatkan pituuden on kuitenkin oltava kohtuullinen. Komennusmatkoilla matkustamiseen käytetty aika lasketaan työajaksi.

Siviilipalvelusvelvollisella on oikeus lepoa ja virkistystä varten tarpeelliseen riittävään vapaa-aikaan. Muu kuin siviilipalvelusvelvolliselle määrätty palvelusaika eli 36–40 viikkotuntia on hänen vapaa-aikaansa. Siviilipalvelusvelvollisen säännöllinen viikkovapaa määräytyy yleensä samoin kuin palveluspaikassa vastaavia tehtäviä suorittavalla henkilöstöllä.

Siviilipalvelusvelvollisen mahdollisesti vapaa-aikanaan harjoittama ammatti, elinkeino, ansio-työ tai opiskelu ei saa haitata palvelusvelvollisuuden suorittamista, jonka laiminlyönti voidaan käsitellä kurinpitoasiana. Palveluspaikalle ei saa tehdä työtä palkkaa tai palkkiota vastaan.

4 Siviilipalvelusvelvollisen lomat ja palvelustehtävistä vapauttaminen

Siviilipalveluspaikka päättää loman antamisesta ja loman ajankohdasta. Seuraavassa mainitut loma- ja isyysvapaapäivät lasketaan **arkipäivinä** siten, että loma-aika ei kulu säännönmukaisen viikkovapaan aikana lukuun ottamatta koko viikon ajalle myönnettyä henkilökohtaista syylomaa (HSL).

Siviilipalvelusvelvolliselle maksetaan päivärahaa palvelusajaksi laskettavien lomapäivien ajalta. Palvelusaikana lasketaan kuuluvaksi henkilökohtainen loma (HL), kuntoisuusloma (KL) ja isyysvapaa (IV). Päiväraha maksetaan myös ajalta, jolloin siviilipalvelusvelvollinen on vapautettu palvelustehtävistä jäljempänä ohjeistetulla tavalla.

4.1 Henkilökohtainen loma (HL)

Siviilipalvelusvelvollisella on oikeus henkilökohtaiseen lomaan (HL), joka myönnetään ilman erikseen esitettävää syytä ja joka luetaan palvelusajaksi. Lomien määrä on koko palvelusajana 18 päivää. HL-lomia ei saa määrätä pidettäväksi viikkovapaana (eli viikonloppuna tai niin sanottuna arkipyhänä, jolloin palveluspaikan henkilöstöllä on vapaapäivä). Lomien tulee jakautua tasaisesti **koko palvelusajalle**. Pääsääntöisesti henkilökohtaista lomaa annetaan yksi tai kaksi vuorokautta siviilipalvelusvelvollisen palvelemaa kuukautta kohti henkilökohtaisten asioiden hoitamista varten. Lomia voidaan antaa siviilipalvelusvelvollisen hakemuksesta mahdollisuuksien mukaan lomatarpeen mukaisesti, myös siten, että HL-lomia yhdistetään. Siviilipalvelusvelvollisen palvelusajan lomasuunnittelu on perusteltua käynnistää jo velvollisen perehdytysvaiheessa.

4.2 Kuntoisuusloma (KL)

Siviilipalvelusvelvolliselle voidaan antaa kuntoisuuslomaa yhteensä enintään 20 vuorokautta, jos hän on erityisesti kunnostautunut palvelusaikana.

Kuntoisuusloma annetaan siviilipalveluspaikan, esimerkiksi siviilipalvelusvelvollisen esimiehen, aloitteesta, **yksilöllisen kiitettävän palveluskäyttämisen perusteella ja yleensä heti aiheen ilmaantuessa**. KL-lomia ei tule kerätä palvelusajan loppuun siten, että kotiuttamispäivä tosiasiallisesti siirtyy useilla päivillä. Loman antamista harkittaessa on otettava huomioon esimerkiksi siviilipalvelusvelvollisen ahkeruus, aloitekyky, täsmällisyys, käytös sekä koulutuksen tai työpalvelun menestyksellinen suorittaminen.

4.3 Isyysvapaa (IV)

Siviilipalvelusvelvollisella on oikeus oman lapsen syntymän yhteydessä pidettävään 12 vuorokauden yhtäjaksoiseen isyysvapaaseen, joka luetaan palvelusaikaan ja jonka perusteeksi on esitettävä lapsen syntymätodistus tai vaadittaessa kotikunnan lastenvalvojan todistus. Isyysvapaan ajalta maksetaan päiväraha. Isyysvapaaseen ei lasketa viikkovapaita (tai vastaavia päiviä).

Isyysvapaa on yleensä aloitettava kuukauden kuluessa lapsen syntymästä. Kansaneläkelaitos voi maksaa siviilipalvelusvelvolliselle hakemuksesta isyysvapaan ajalta isyysrahaa.

4.4 Palvelustehtävistä vapauttaminen

Palveluspaikka voi vapauttaa siviilipalvelusvelvollisen palvelustehtävien suorittamisesta tietyillä perusteilla ilman, että hänen tulee hakea lomaa. Vapauttamisen aika katsotaan palvelusajaksi. **Vapauttaminen voidaan myöntää seuraavilla perusteilla:**

- sairaudesta tai vammasta toipuminen
- lähiomaisen kuolema tai äkillinen vakava sairaus taikka
- muu henkilökohtainen pakottava syy.

Palvelustehtävästä vapauttaminen edellyttää myöntämisperusteelta yleensä äkillisyyttä, vakavuutta, pakottavuutta ja tilapäisyyttä. Lähiomaiseksi katsotaan avio- tai avopuoliso; lapsi, ottolapsi, pysyvästi huollettavana oleva lapsi ja puolison lapsi; omat vanhemmat, otto- ja kasvattivanhemmat sekä äiti- ja isäpuoli sekä isovanhemmat ja sisarukset. Muu henkilökohtainen pakottava syy voi olla esimerkiksi kutsu tuomioistuimeen tai viranomaisen määräämänä todistajana kuulusteluun.

Palvelustehtävistä vapauttamista ei ole tarkoitettu käytettäväksi tavanomaisiin lapsen sairastumistilanteisiin. Näissä tilanteissa tulisi käyttää ensijaisesti HL-lomaa.

4.5 Henkilökohtainen syyloma (HSL)

Palveluspaikka voi antaa siviilipalvelusvelvolliselle painavista henkilökohtaisista syistä henkilökohtaista syylomaa (HSL-loma), jonka määrä koko palvelusaikana on enintään 180 päivää. HSL-lomaa ei lueta palvelusaikaan. HSL-loman myöntää siviilipalveluspaikan vastuhenkilö.

HSL-loman perusteena voivat olla taloudelliset tai perhesyyt, oikeusasiat (tuomioistu- tai viranomaisasia, joita ovat esimerkiksi asioiminen asianajajan luona tai ajokorttiasia tms.), luottamustehtävän hoitaminen tai muut syyt. Myönnettäessä HSL-lomaa koko viikon ajalle, myös viikkovapaapäivät lasketaan HSL-lomaksi.

Jos palvelusajan päättyessä kaikkia HL-lomia ei ole käytetty, HSL-lomapäiviä voidaan tältä osin jälkikäteen muuntaa HL-päiviksi, joilta maksetaan takautuvasti päiväraha.

HSL-lomalla ollessaan siviilipalvelusvelvollisella ei ole oikeutta vapaisiin matkoihin, terveydenhuoltoon eikä muihin ylläpitoon liittyviin etuuksiin.

Palveluspaikan tulee merkitä HSL-lomat viipymättä sähköiseen siviilipalvelusrekisteriin, josta tieto 15 päivän ylittävstä HSL-lomasta siirtyy automaattisesti Kelalle ja siviilipalveluskeskukseen.

4.6 Muita lomaohjeita

Lomista päättää palveluspaikan esimies tai palveluspaikassa siviilipalvelusasioista vastaamaan määrätty henkilö. HSL-loman myöntää aina siviilipalveluspaikan vastuhenkilö. Siviilipalvelusvelvollisen tulisi hakea lomaa hyvissä ajoin ennen aiottua loman ajankohtaa mahdollisten työvuorojen järjestämiseksi.

Hakemus on käsiteltävä ja ratkaisusta ilmoitettava kiireellisesti siviilipalvelusvelvolliselle. Loma voidaan antaa vain poikkeuksellisesti siviilipalveluksen tai työpalvelun alkamispäivästä lukien.

Jos lomalla oleva siviilipalvelusvelvollinen tarvitsee loman pidennystä, hänen on haettava pidennystä palveluspaikalta viivytyksettä ja todisteellisesti. Lomaa ei saa jatkaa ilman hakemuksen hyväksymistä. Selvitys pidennyksen tarpeellisuudesta on tarvittaessa esitettävä hakemuksessa. Jos siviilipalvelusvelvollinen sairastuu tai vammautuu loman aikana, hänen on ensisijaisesti hakeuduttava palveluspaikan osoittaman lääkärin hoitoon, elleivät pakottavat syyt edellytä muun lääkärin hoitoa. Sairastumisesta on ilmoitettava viivytyksettä palveluspaikkaan. Palvelusajaksi laskettava loma katsotaan keskeytyneeksi sairausloman alkamispäivästä.

Lomia laskettaessa otetaan huomioon vain täydet kalenterivuorokaudet, vaikka loma alkaakin ensimmäistä lomavuorokautta edeltävänä päivänä siviilipalvelusvelvolliselle määrätyn palveluksen päätyttyä.

Jos yhdensuuntainen matkustaminen lomalle kotipaikkakunnalle (tai vast.) kestää yli kuusi tuntia yleisiä kulkuneuvoja käyttäen, palveluspaikka voi hyvittää palveluksen alkamisen ja päättymisen kellonajassa kuuden tunnin ylittävän ajan joustavasti tulo- ja menomatkan aikataulujen mukaisesti (matkapidennys).

Miten lomat lasketaan pyhäpäivien yhteydessä?

1. Osuuko viikolle pyhäpäiviä, jolloin muilla vastaavaa työtä tekevilla on ylimääräinen vapaapäivä? Niiden lukumäärä vähennetään seitsemästä.
(Huom! Tavanomaista toimistotyöaikaa noudattavalla viikonlopulle osuva pyhäpäivä ei tuota ylimääräistä vapaapäivää.)
2. Jokaisesta viikosta kaksi päivää on viikkovapaita. Lomapäiviä ei saa määrätä viikkovapaille.
3. Onko viikolla tehty työpäiviä?
4. Jäljelle jäävät päivät lasketaan lomapäiviksi.

Esimerkki: *Velvollinen työskentelee tavanomaisella toimistotyöajalla paikassa, jossa jouluaatto, joulupäivä, tapaninpäivä, uudenvuodenpäivä ja loppiainen ovat henkilöstölle vapaapäiviä. Velvollinen haluaa lomailla maanantaista 22.12. tiistaihin 6.1. saakka. Kuinka monta lomapäivää jaksoon kuuluu?*

Lomajakson pituus on 16 vrk. Arkipyhiä on viisi kappaletta. Viikkovapaita on neljä päivää. Loput 7 päivää ovat lomapäiviä (HL tai KL).

5 Siviilipalvelusvelvollisen ylläpito

Palveluspaikka vastaa työpalveluksen aikana ylläpidosta, johon sisältyvät **majoitus, ruokailu, terveydenhuolto, päiväraha ja mahdolliset työ- ja komennusmatkakustannukset** sekä palvelustehtävien edellyttämät **erityisvaatetus ja -varusteet**. Palveluspaikka ja siviilipalvelusvelvollinen eivät voi sopia pätevästi muista järjestelyistä.

5.1 Majoitus

Siviilipalvelusvelvollisella on palvelusaikana oikeus maksuttomaan majoitukseen. Palveluspaikan tulee osoittaa velvollisen käyttöön majoitus työpalvelun alkaessa. Palveluspaikka vastaa osoittamansa majoituksen kustannuksista. Käytännössä majoituksesta sovitaan sitoumuslomakkeessa, jolla palveluspaikka sitoutuu ottamaan siviilipalvelusvelvollisen suorittamaan työpalvelua. Majoituksesta tulee antaa siviilipalvelusvelvolliselle sitoumuslomakkeessa kirjallinen osoitus. **Palveluspaikka ei voi jättää majoitusta osoittamatta.**

Siviilipalvelusvelvolliselle osoitettu majoituspaikka voi olla:

- a) siviilipalveluspaikan järjestämä;
- b) velvollisen nykyinen asunto; tai
- c) siviilipalvelusvelvollisen järjestämä

Siviilipalveluspaikka vastaa osoittamansa majoituksen kustannuksista riippumatta siitä, onko osoitettu majoitus palveluspaikan järjestämä, velvollisen nykyinen tai velvollisen järjestämä.

Mikäli siviilipalvelusvelvollinen kieltäytyy osoitetusta majoituksesta, on myös tästä tehtävä merkintä kirjalliseen sitoumuslomakkeeseen. Tällöin siviilipalveluspaikka ei ole velvollinen korvaamaan siviilipalvelusvelvollisen hänelle osoitetun majoituksen sijaan valitseman majoituksen aiheuttamia kustannuksia. Näissä tilanteissa siviilipalvelusvelvollinen voi anoa Kelalta sotilasavustuksen asumisavustusta. Kela ei korvaa velvollisen asumismenoja, mikäli palveluspaikka on laiminlyönyt velvoitteensa osoittaa siviilipalvelusvelvolliselle majoitus.

Siltä osin kuin majoituksella on oleellista merkitystä palvelustehtävien suorittamiselle (esimerkiksi päivystysaika), siviilipalvelusvelvollisen on oleskeltava hänelle tätä varten osoitetuissa tiloissa.

5.1.1 Majoituksen järjestämisvaihtoehdot ja mahdollisten asumiskustannusten korvaaminen siviilipalvelusvelvolliselle

A) Palveluspaikka järjestää majoituksen omissa, majoitukseen sopivissa tiloissa tai vuokraa tilat

Palveluspaikan järjestämän majoitustilan on oltava riittävän tilava, lämmin, tuuletettava, kunnollisesti valaistu ja varustettu asumisen mahdollistavalla peruskalustuksella (vähintään vuode, patja, verhot, kirjoituspöytä, lukulamppu ja tuoli). Majoitustilassa on oltava riittävät tilat siviilipalvelusvelvollisen henkilökohtaisten tavaroiden säilyttämiseksi. Mikäli velvollinen jakaa huoneen muiden kanssa, huoneessa on oltava kullekin lukittava kaappi tai vastaava henkilökohtaisten tavaroiden säilyttämiseen. Majoituksen yhteydessä tai sen välittömässä läheisyydessä on oltava kunnolliset ruuan säilytystilat, keittomahdollisuus ja peseytymistilat sekä mahdollisuus vaatteiden pesemiseen. Siviilipalvelusvelvollisella on oltava mahdollisuus kunnolliseen peseytymiseen aamuisin ja iltaisin sekä saunomiseen vähintään kerran viikossa. Viihtyvyyttä voidaan edistää mahdollisuuksien mukaan sanoma- ja aikakauslehdillä sekä vapaa-ajan viettoon liittyvillä välineillä. Siviilipalvelusvelvollinen vastaa majoitustilan siisteydestä. Palveluspaikka voi antaa ohjeita tai määräyksiä majoitustilojensa käytöstä.

Jos palveluspaikan osoittama majoitus sijaitsee työpalveluspaikalla, majoituksen tulee olla sellainen, että siviilipalvelusvelvollisella on mahdollisuus riittävään lepoon ja virkistäytymiseen.

Palveluspaikan järjestämässä majoituksessa palveluspaikka vastaa edellä mainituista majoitukseen liittyvistä kustannuksista.

B) Siviilipalvelusvelvollinen osoitetaan majoittumaan nykyiseen asuntoonsa.

Siviilipalvelusvelvollinen voidaan osoittaa majoittumaan nykyisessä vuokra- tai omistus-asunnossaan tai vanhempiansa luona. Tällöin palveluspaikan korvausvastuun piiriin kuuluu palvelusvelvollisen osuus majoituskustannuksista. Majoituskustannukset korvataan enintään toteutuneiden asumiskustannusten mukaisesti. Korvattavia majoituskustannuksia ovat vuokra, muu vastike tai niihin rinnastettava muu sopimukseen perustuva kiinteän suuruinen kuukausittainen asumismeno (ei kuitenkaan rahoitusvastike tai asuntolainan pääomalyhennys) sekä vesimaksu, käyttösähkö ja saunamaksu. Kiinteän suuruinen kuukausittainen asumismeno on esimerkiksi kotivakuutusmaksu, jos kotivakuutuksen ottaminen on vuokrasopimuksen ehtona.

Erilliset sopimukset siviilipalveluspaikan ja siviilipalvelusvelvollisen välillä palveluspaikan korvaamasta vuokraosuudesta eivät ole mahdollisia vaan palveluspaikan tulee vastata koko kustannuksista.

Palveluspaikan korvausvelvollisuus alkaa ensimmäisestä työpalvelupäivästä lukien.

Autopaikkaa, internetyhteyttä tai vastaavia lisäkustannuksia ei korvata. Asuntolainan korot eivät kuulu palveluspaikan maksettaviksi, vaan niihin palvelusvelvollinen voi hakea Kelalta sotilasavustusta. Asuinkumppaneiden osuutta kustannuksista ei korvata.

Jos siviilipalvelusvelvollinen osoitetaan majoittumaan siviilipalvelusvelvollisen vanhempien omistamaan tai vuokraamaan asuntoon, palveluspaikka korvaa asumisesta siviilipalvelusvelvolliselle itselleen aiheutuvat kustannukset. Asumisesta ei aiheudu kuluja, jollei siviilipalvelusvelvollinen aiemmin ole osallistunut asumiskuluihin, esimerkiksi vuokran maksuun. Palveluspaikka voi pyytää nähtäväkseen tositteet kolmen edellisen kuukauden osalta varmistaakseen, että velvollinen on aiemminkin osallistunut asumiskuluihin.

C) Siviilipalvelusvelvollinen hankkii työpalvelun ajaksi vapailta markkinoilta asunnon, johon palveluspaikka osoittaa hänet majoittumaan

Mikäli palveluspaikalla ei ole majoitukseen sopivaa tilaa eikä velvollinen asu riittävän lähellä palveluspaikkaa, voidaan sopia, että velvollinen hankkii käyttöönsä vuokra-asunnon. Majoitukseen tulee saada siviilipalveluspaikan hyväksyntä. Mikäli palveluspaikalla tai velvollisella ei ole palveluksen alkaessa valmista majoitusta vaan velvollinen etsii asunnon, johon palveluspaikka osoittaa hänet majoittumaan, voidaan sopia esimerkiksi vuokran enimmäismäärä ja majoituksen sijainti. Jos tällaisista ehdoista ei ole sovittu ennen asunnon etsimistä, palveluspaikan tulee korvata velvollisen asumismenot kokonaisuudessaan. Jos velvollinen ennen asunnon etsimistä ilmoitetusta asumiskulujen maksimisummasta huolimatta hankkii kalliimman asunnon, palveluspaikan ei tarvitse korvata ilmoitettua maksimisumman ylittävää osaa asumiskuluista. Maksimisumman on oltava realistinen paikkakunnan vuokrataso huomioiden.

Jos siviilipalveluspaikka ei hyväksy siviilipalvelusvelvollisen esittämää majoitusvaihtoehtoa, tulee siviilipalveluspaikan huolehtia sopivan majoituksen järjestämisestä.

Palveluspaikan ei tarvitse korvata siviilipalvelusvelvolliselle tämän itse hankkiman asunnon takuuvuokraa. Suositeltavaa kuitenkin on osallistua takuuvuokran maksamiseen sellaisissa tilanteissa, joissa asunto vuokrataan vain työpalvelun keston ajaksi eikä velvollinen tule jäämään asuntoon työpalvelun päättymisen jälkeen.

Siviilipalvelusvelvollisen työpalvelua varten hankkiman asunnon osalta palveluspaikan korvausvastuun piiriin kuuluu velvollisen osuus majoituskustannuksista. Majoituskustannukset korvataan enintään toteutuneiden asumiskustannusten mukaisesti. Korvattavia majoituskustannuksia ovat vuokra, muu vastike tai niihin rinnastettava muu sopimukseen perustuva kiinteän suuruinen kuukausittainen asumismeno (ei kuitenkaan rahoitusvastike tai asuntolainan pääomalyhennys) sekä vesimaksu, käyttösähkö ja saunamaksu. Kiinteän suuruinen kuukausittainen asumismeno on esimerkiksi kotivakuutusmaksu, jos kotivakuutuksen ottaminen on vuokrasopimuksen ehtona.

Palveluspaikan korvausvelvollisuus alkaa ensimmäisestä työpalvelupäivästä lukien.

Autopaikkaa, internetyhteyttä tai vastaavia lisäkustannuksia ei korvata. Asuntolainan korot eivät kuulu palveluspaikan maksettaviksi, vaan niihin voi palvelusvelvollinen hakea Kelalta sotilasavustusta. Asuinkumppaneiden osuutta kustannuksista ei korvata.

5.1.2 Majoituskustannusten korvaaminen palveluspaikalle

Palveluspaikka vastaa osoittamastaan majoituksesta aiheutuvista kustannuksista kotiuttamispäivään asti. Merkitystä ei ole sillä onko majoitus palveluspaikan vai siviilipalvelusvelvollisen hankkima. **Valtio korvaa palveluspaikalle siviilipalvelusvelvollisen kuukausittaiset majoituskustannukset osoitetun majoituksen sijaintipaikkakunnan mukaan seuraavasti:**

I kuntaryhmä: Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa enintään 250 euroa;

II kuntaryhmä: Muut kunnat enintään 150 euroa.

Jos velvollinen asuu vanhempien vuokraamassa tai omistamassa asunnossa: Kaikki kunnat enintään 100 euroa.

Siviilipalveluspaikan on haettava majoituskustannusten korvausta siviilipalvelusrekisterin (sivariwebin) kautta takautuvasti viimeistään sen kalenterivuoden päättyessä (31.12.), johon majoituskustannukset kohdistuvat. Siviilipalveluspaikan on esitettävä maksamistaan majoituskustannuksista luotettava selvitys hakemuksen liitteissä (siviilipalveluslaki 47 §)

Hakemukseen tulisi liittää vuokrasopimus, sitoumuslomake ja tositteet majoittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Jos velvollisen tiedot eivät enää näy sivariwebissä, palveluspaikka ottaa yhteyttä siviilipalveluskeskukseen hakuohjeiden saamiseksi.

Korvausten käsittely- ja hakuajat ovat:

30.4. mennessä toimitetut hakemukset käsitellään 30.6. mennessä

31.8. mennessä toimitetut hakemukset käsitellään 31.10. mennessä

5.12. mennessä toimitetut hakemukset käsitellään 31.12. mennessä

5.-31.12. välillä toimitetut hakemukset käsitellään 28.2. mennessä.

31.12. jälkeen toimitettuja hakemuksia ei käsitellä.

5.2 Ruokailu

Palveluspaikka vastaa siviilipalvelusvelvollisen ruokailun kustannuksista palvelusaikana sellaisina päivinä, jolloin hän on palveluksessa, komennusmatkalla tai palveluspaikan osoittamassa majoituksessa viikkovapaalla tai lomalla. Muualla kuin siviilipalveluspaikan osoittamassa majoituksessa vietetyn loman ja viikkovapaan ajalta siviilipalvelusvelvollinen ei ole oikeutettu palveluspaikan kustantamaan ruokailuun eikä myöskään päiviltä, joita ei lueta palvelusaikaan (esimerkiksi HSL-loma). Työpäivien ruokailun järjestämisvastuulle ei ole merkitystä sillä, missä siviilipalvelusvelvollinen asuu.

Päivittäiset ateriat ovat aamiainen, lounas ja päivällinen sekä iltapala. Ruoan on oltava terveellistä, ravitsevaa, monipuolista ja riittävää. Sen on vastattava laadultaan ja vaihtelevuudeltaan palveluspaikan henkilöstölleen tarjoamaa ruokaa. Erityisruokavalio tulee mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon.

Jos ruokailua ei voida järjestää palveluspaikassa, palveluspaikka voi esimerkiksi sopia ruokailun järjestämisestä jonkin ruokalan kanssa tai kaupan kanssa tilin avaamisesta siviilipalvelusvelvollisen ruokaostoksille tiettyyn enimmäismäärään saakka.

Mikäli ruokailua ei ole mahdollista järjestää, tulee siviilipalveluspaikan maksaa siviilipalvelusvelvolliselle ruokaraha. Ruokarahan euromäärä määräytyy sen mukaan, kuinka monta aterialla hänelle päivittäin järjestetään. Taulukko maksettavista ruokarahoista on saatavilla siviilipalveluskeskuksen internetsivuilta www.siviilipalveluskeskus.fi.

Jos siviilipalvelusvelvollisen ruokailu on järjestetty palveluspaikalla myös viikonloppuisin, ei velvolliselle tarvitse maksaa viikonlopun ajalta ruokarahaa edellyttäen, että matka velvolliselle osoitetusta majoituksesta palveluspaikalle on kohtuullinen. Kohtuullisena voidaan pitää noin 500 metrin matkaa.

Jos siviilipalvelusvelvolliselle on myönnetty sairauslomaa ohjeen 5.5.3. mukaisesti, hänelle maksetaan ruokarahaa vastaavalla tavalla kuin, hän olisi normaalisti palveluksessa.

Komennusmatkalle maksettavasta ruokarahasta on annettu erikseen ohjeet työ- ja elinkeinoministeriön siviilipalvelusvelvollisen matkoja koskevassa ohjeessa. Ohje on saatavilla internetistä siviilipalveluskeskuksen sivuilta www.siviilipalveluskeskus.fi ja työ- ja elinkeinoministeriön sivuilta www.tem.fi/tietoa-siviilipalvelukseen-hakeutuvalle sekä Finlex-tietokannasta.

5.3 Päiväraha ja matkakorvaukset

Siviilipalveluspaikka maksaa siviilipalvelusvelvolliselle päivärahan, joka on samansuuruinen kuin asevelvollisuuslain mukaista palvelusta suorittavan päiväraha. Päiväraha on porrastettu palvelusajan mukaan. Päiväraha maksetaan jokaiselta päivältä, myös lauantailta ja sunnuntailta. **Päivärahaa ei kuitenkaan makseta päiviltä, joita ei lueta palvelusaikaan, eli:**

- kokonaisilta päiviltä, jotka siviilipalvelusvelvollinen on ollut luvatta poissa palveluksesta
- HSL-loman ajalta
- ajalta, jona siviilipalvelusvelvollinen on tahallisesti itse aiheuttamansa vamman tai sairauden vuoksi (terveydenhuollon arvio) palvelukseen kykenemätön eikä
- ajalta, jona siviilipalvelusvelvollinen on ollut epäiltynä pidätettynä tai vangittuna, jos hänet tuomitaan tästä teosta vankeuteen (muu kuin siviilipalvelusrikos).

Päivärahojen **euromäärät** löytyvät internetistä siviilipalveluskeskuksen sivuilta www.siviilipalveluskeskus.fi. Päivärahaan oikeuttavien päivien lukumäärä näkyy siviilipalvelusrekisterissä jokaisen velvollisen kohdalla.

Palveluspaikka vastaa työmatkoista aiheutuneista kustannuksista osoittamansa majoituksen ja palveluspaikan välillä. Korvattavana päivittäisenä työmatkana voidaan pitää yli viiden kilometrin yhdensuuntaista kulkureittiä. Korvaus tarkoittaa siviilipalvelusvelvolliselle halvinta julkisen kulkuvälineen matkalippua. Kuljetus voidaan järjestää myös esimerkiksi henkilökunnan mukana.

Siviilipalvelusvelvollisen maksuttomista lomamatkoista, työ- ja palvelusmatkoista sekä komennusmatkoista ohjeistetaan erikseen edellä mainitussa siviilipalvelusvelvollisen matkoja koskevassa ohjeessa.

5.4 Vaatetus

Siviilipalvelusvelvollinen voi käyttää omia vaatteitaan, elleivät palvelustehtävät edellytä palveluspaikan osoittamia vaatteita. Omista vaatteista ei kuitenkaan suoriteta korvausta, eikä palveluspaikka ole velvollinen kunnostamaan tai puhdistamaan niitä.

Palveluspaikan on hankittava omalla kustannuksellaan palvelustehtävien edellyttämät erityiset vaatteet ja varusteet, samoin kuin työssä tarvittavat henkilökohtaiset suojavarusteet, ja huolehdittava niiden kunnossapidosta.

5.5 Terveys- ja huolto

Siviilipalvelusvelvolliselle ilmaiseen terveydenhuoltoon sisältyvät palvelusaikana palveluksen suorittamiseksi välttämättömät lääkärinpalvelut ja lääkärin määräämä tarpeellinen hoito esimerkiksi lääkkeet palveluksen suorittamiseksi. Terveys- ja huollon järjestämisestä palvelusaikana vastaa siviilipalveluspaikka.

Sopimukset palveluspaikan ja siviilipalvelusvelvollisen kesken mahdollisten hoitokulujen osalta eivät ole sallittuja. Palveluspaikka on vastuussa palveluksessa olevan siviilipalvelusvelvollisen terveydenhuollosta ajasta ja paikasta riippumatta.

5.5.1 Tulotarkastus ja palveluskelpoisuuden määrittäminen

Palveluksen alkuun sijoittuva terveystarkastus tehdään siviilipalveluskeskuksessa. Terveystarkastus on pakollinen ja tarpeesta riippumaton kaikille siviilipalvelusvelvollisille. Terveystarkastuksessa siviilipalvelusvelvolliselle suoritetaan lääkärintarkastus, jossa tutkitaan hänen terveydentilänsä ja määritetään palveluskelpoisuus. Terveydentilä ja palveluskelpoisuus on määriteltävä kolmen viikon kuluessa siviilipalveluksen alkamisesta. Ennen tätä siviilipalvelusvelvollista ei saa määrätä huomattavaa fyysistä ponnistusta vaativaan työhön. Tarkastuksen yhteydessä on oltava mahdollisuus saada jäykkäkouristus- ja kurkkumätärokotus. Siviilipalvelusvelvollisen on vahvistettava allekirjoituksellaan ilmoitus terveydentilastaan lääkärintarkastuskorttiin.

Mikäli terveystarkastusta ei ole tehty koulutusjakson aikana, palveluspaikan on huolehdittava, että velvolliselle suoritetaan terveystarkastus.

Siviilipalveluksen jatkuessa palveluskelpoisuuden uudelleen määrittäminen tehdään ainoastaan siviilipalvelusvelvollisen niin pyytäessä tai siviilipalveluspaikan havaitseman tarpeen perusteella.

5.5.2 Sairauden ja tapaturman hoito palvelusaikana

Palvelusaikana siviilipalvelusvelvollisella on oikeus saada lääkärin määräämää palveluksen suorittamiseksi välttämätöntä hoitoa ja lääkitystä, joiden kustannuksista palveluspaikka vastaa. Siviilipalveluskeskus toimittaa siviilipalvelusvelvollisen lääkärintarkastuskortin palveluspaikalle suljetussa kirjekuudessa. Palveluspaikka toimittaa kuoren suljettuna siviilipalvelusvelvollista hoitavaan terveydenhoitoyksikköön.

Siviilipalvelusvelvollisen terveydenhuoltoa koskeva sopimus voidaan tehdä esimerkiksi terveyskeskuksen tai paikallisen virka- tai muun yleislääkärin kanssa, ellei palveluspaikalla ole omaa lääkäriä. Siviilipalvelusvelvollisen on ilmoitettava hoidon tarpeesta palveluspaikalle ja hakeuduttava sen osoittamaan terveydenhuollon toimintayksikön hoitoon. Pakottavista syistä, kuten tarvittaessa viikkovapaalla kiireellistä hoitoa, siviilipalvelusvelvollinen voi käyttää myös muun lääkärin palveluja. Tästä on viivytyksettä ilmoitettava palveluspaikalle. Aiheellisissa tapauksissa palveluspaikka on velvollinen korvaamaan kustannukset ainakin niiltä osin, mitä ei korvata sairausvakuutuslain perusteella.

Fysikaalista hoitoa ei yleensä korvata, ellei kyseessä ole palveluksen jatkamisen kannalta välttämätön hoito.

Yleislääkärin läheteellä tai palveluspaikan suostumuksella muulloinkin siviilipalvelusvelvollinen voi hakeutua erikoislääkärin vastaanotolle tai muihin jatkotoimenpiteisiin. Tarkastus- ja hoitomerkinnot tehdään lääkärintarkastuskorttiin tai liitetään siihen.

5.5.3 Sairauden tai tapaturman vuoksi myönnettävät palvelushelpotukset

Lähtökohtana on, että siviilipalvelusvelvollisella tulee olla todisteellinen selvitys poissaolostaan jokaiselta poissaolopäivältä.

Palveluspaikka määrää terveydenhoitajan, sairaanhoitajan tai lääkärin kirjoittaman todistuksen perusteella palvelushelpotukset, kuten sairausloman tai vapauttamisen joistakin palvelustehtävistä.

Siviilipalvelusvelvollisen kotiuttamisesta kesken palvelusajan terveydentilan perusteella ohjeistetaan kohdassa 10.2. Hoidon jäädessä kesken kotiuttamisen vuoksi palveluspaikan lääkärin tulee tarvittaessa huolehtia siitä, että siviilipalvelusvelvollinen ohjataan jatkohoitoon.

Loma katsotaan keskeytyneeksi lääkärintodistuksessa määrätystä sairausloman alkamispäivästä, jos loma kuuluu palvelusaikaan luettaviin lomapäiviin. Lääkärintodistus (joka voi olla lääkärin tai sairaanhoitajan antama) on oltava jokaiselta sairauslomapäivältä.

5.5.4 Palvelusaikana sattuneiden tapaturmien korvausvastuusta

Siviilipalveluspalveluspaikka vastaa pääsääntöisesti siviilipalvelusvelvollisen hoidosta aiheutuneista kustannuksista palveluspaikalle siviilipalveluslaissa säädetyn terveydenhuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella.

Siviilipalveluspaikan korvausvastuun kannalta ei ole merkitystä sillä, onko tapaturma sattunut työ- vai vapaa-ajalla tai esim. palvelusaikana lomamatkan yhteydessä kotimaassa tai ulkomailla. Siviilipalveluspaikat voivat ottaa sairauskuluvakuutuksen siviilipalvelusvelvolliselle. Mahdollisuus ottaa vakuutus ei kuitenkaan koske valtion laitoksia.

Siviilipalvelukseen sovelletaan varusmiespalvelusta vastaavalla tavalla myös sotilastapaturmalakia. Sotilastapaturmalaki kattaa palveluspaikan ulkopuolella vietetyn palvelusajaksi laskettavan vapaa-ajan, isyysvapaan ja loman. Lain tarkoittamana sotilastapaturmana tai palvelussairautena ei kuitenkaan pidetä sellaista ansiotyössä sattunutta tapaturmaa tai aiheutunutta ammattitautia, josta henkilöllä on oikeus saada korvausta tapaturmavakuutuslain tai maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain mukaan. Työnteko siviilipalvelusvelvollisen vapaa-ajalla on siten aina ensisijaisesti vakuutettu kunkin työnantajan vakuutuksesta tapaturmavakuutuslain mukaisesti.

Jos palveluspaikan järjestämässä terveydenhuollossa hoidetaan tapaturmavakuutuslain korvaamaa tapaturmaa, tämä tapaturma korvataan sen työnantajan vakuutuksesta, jonka työssä tapaturma on sattunut.

Jos tapaturma kuuluu sotilastapaturmalain piiriin, hoito toteutetaan siviilipalveluslaissa säädetyn terveydenhuollon kautta niin kauan kuin palvelus jatkuu.

Palveluksesta aiheutuneesta ruumiinvammasta tai sairaudesta valtiokonttori voi suorittaa korvausta siviilipalvelusta suorittaneelle tai hänen omaisilleen sotilastapaturmalain mukaisien edellytysten täytyessä. Tällaisesta ruumiinvammasta tai sairaudesta palveluspaikan on hankittava riittävät lääkärintodistukset sekä tarvittaessa annettava ilmoitus valtiokonttorille siviilipalvelusvelvollisen kotiutuessa.

5.5.5 Hammashuolto

Siviilipalvelusvelvollisen hammashuollossa pääpaino on ehkäisevässä ja säilyttävässä hoidossa sekä yleiseen terveydentilaan vaikuttavien hammassairauksien diagnosoimisessa ja hoidossa. Määräaikaistarkastuksen yhteydessä siviilipalvelusvelvolliselle annetaan tarvittava ehkäisevä hammashoito.

Hoito on yleensä tarkoituksenmukaisinta toteuttaa palvelusvelvollisen kotikunnan hammashuollon piirissä. Akuuteissa tilanteissa myös yksityislääkäri voi olla tarpeen.

Tarkoituksenmukaisen hoidon antamiseksi palveluspaikka sopii valitsemansa hammaslääkärin kanssa hoitosuunnitelmasta ja kustannuksista. Hampaiden suositeltu tarkastusväli on noin yksi vuosi.

Protetiikka tai hammasraudat eivät sisälly palveluspaikan korvaamaan hammashoittoon, paitsi jos hampaat tai proteesi ovat vahingoittuneet tai kadonneet palvelukseen liittyvässä tapaturmassa.

5.5.6 Silmälasiens hankinta

Palveluspaikan tulee korvata siviilipalvelusvelvollisen näkökyvyn parantamiseksi tarpeellisten silmälasien uusiminen tai hankkiminen.

Korvaus suoritetaan linssien osalta seuraavilla edellytyksillä: Siviilipalvelusvelvolliselle ei hankita silmälasia, joiden sfäärinen vahvuus on vain +0,50 ja -0,25 dioptrian välillä tai sylinterivahvuus enintään +/-0,25 dioptriaa. Ainakin toisen linssin on oltava vahvempi. Lisäksi alle 0,25 dioptrian suuruinen lasien muutos hyväksytään ainoastaan lääkärinlausunnon perusteella. Muovilinssit voidaan rinnastaa lasisiin, jos hintaero ei ylitä 20 %. Erikoislinssijä ei korvata, ellei lääkäri ole määrännyt niitä.

Silmälaseista korvataan yhteensä korkeintaan 120 euroa, johon sisältyy myös optikon näöntarkastus. Jos edellytetään silmä lääkäriällä käyntiä, palveluspaikka on velvollinen korvaamaan tästä aiheutuneet kustannukset. Jos siviilipalvelusvelvollinen haluaa mainittua kalliimmat lasit, hän maksaa itse erotuksen.

Jos ennen siviilipalvelusta hankitut silmälasit ovat palvelusta suoritettaessa työ- tai koulutustuntien aikana ilman siviilipalvelusvelvollisen omaa syytä rikkoutuneet, lasit on korjattava entisiä vastaaviksi, tai korjauskelvottomien tilalle on hankittava uudet käyttöominaisuuksiltaan entisiä vastaavat lasit. Tämä koskee sekä linssijä että sankoja. Tahallisissa ja selvästi huolimattomuudesta aiheutuissa tapauksissa uusia silmälasia ei korvata.

Piilolinssien katoamisesta tai rikkoutumisesta ei suoriteta korvausta. Jos silmä lääkäriin lausunnon mukaan tavallisilla silmälasilla ei saavuteta samaa tulosta kuin piilolinssillä, tai niiden käyttö on muutoin perusteltua lääketieteellisesti tai halvemman hinnan vuoksi, piilolasit korvataan kuten silmälasit.

5.5.7 Kotiuttamistarkastus

Siviilipalvelusvelvolliselle on tehtävä lääkärintarkastus myös palvelusajan lopussa. Jos hän ilmoittaa olevansa terve eikä halua tarkastusta, se voidaan jättää suorittamatta, jollei palveluspaikalla ole tarkastukseen erityisiä syytä. Palveluspaikan tarve lääkärintarkastuksen suorittamiseen voi liittyä esimerkiksi ilmoituksen sotilastapaturmalain mukaista korvausta varten. **Vaikka tarkastusta ei tehtäisikään, siviilipalvelusvelvollisen on nimikirjoituksellaan vahvistettava lääkärintarkastuskorttiin ilmoitus terveydentilastaan.**

5.5.8 Sotilastapaturmalaki

Sotilastapaturmalain nojalla korvataan tapaturma, joka on sattunut palveluspaikalla tai siihen kuuluvalla alueella taikka palveluksen edellyttämällä matkalla. Korvausta maksetaan myös tapaturmasta, joka on sattunut palvelusajaksi laskettavalla vapaa-ajalla (ei esimerkiksi HSL-lomalla). Korvausta maksetaan kuitenkin vasta palveluksen päätyttyä ja siviilipalveluspaikka vastaa hoitokuluista vastaa palveluksen päättymiseen asti.

Sotilastapaturmalain tarkoituksena ei ole vähentää siviilipalveluspaikan vastuuta vaan se on siviilipalvelusvelvollisen palvelun jälkeisen ajan turva. Siviilipalvelusvelvollinen (tai omaiset) vastaa itse mahdollisen korvauksen hakemisesta palvelun päätyttyä.

5.5.9 Kustannuksia aiheuttavien riskien vähentäminen ja vakuutusturva

5.6.9.1. Siviilipalvelusvelvollisen terveydenhuolto lomilla Suomessa ja ulkomailla

Siviilipalvelusvelvollisen matkustusoikeutta palvelusaikana ei voida suoranaisesti rajoittaa, eikä matkustamista ulkomaille voida kieltää. Sen sijaan HL-lomat voidaan antaa tasaisesti koko palvelusaikana, eikä useiden viikkojen yhtäjaksoisia tulisi myöntää. Lomamatkojen ajaksi harkittavaksi tulee myös henkilökohtaisen syyloman (HSL) myöntämisen mahdollisuus.

Siviilipalvelusvelvollisen on hakeuduttava ensisijaisesti palveluspaikan osoittaman lääkärin hoitoon, elleivät pakottavat syyt edellytä muun lääkärin hoitoa. Hoitoon hakeutumisesta on aina välittömästi ilmoitettava palveluspaikalle. Matkustettaessa Suomessa on hakeuduttava terveyskeskukseen, julkiseen sairaalaan tai palveluspaikan sopimaan yksityiseen hoitopaikkaan.

Ulkomailla on harvoin käytettävissä sopimuksen mukaista tai ilmaista julkista terveydenhuoltoa, joten siviilipalvelusvelvollisen on hakeuduttava yksityislääkärin hoitoon tai julkiseen sairaalaan, joka laskuttaa hoitotoimenpiteistä. Lisäksi eräissä EU:n ulkopuolisissa maissa sairaala saattaa edellyttää etukäteismaksua tai maksusitoumusta. Tällöin siviilipalvelusvelvollisen itse ottama matkavakuutus mahdollistaa yleensä hoidon aloittamisen. Siviilipalvelusvelvollisen matkavakuutus ei kuitenkaan välttämättä vapauta työpalveluspaikkaa maksuvelvoitteesta.

Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla voi todistaa oikeuden lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon EU- ja ETA-maissa sekä Sveitsissä.

5.6.9.2. Siviilipalvelusvelvollisen oman vakuutusturvan kattavuus

Siviilipalvelusvelvollisen itse ottaman vakuutusturvan kattavuudessa siviilipalveluksen aikana on vakuutusyhtiökohtaisia eroja. Vakuutuksen kattavuudesta on syytä neuvotella tapauskohtaisesti siviilipalvelusvelvollisen oman vakuutusyhtiön kanssa.

Yleiset markkinoilla olevat matkustajavakuutukset ovat niin sanottuja toissijaisia vakuutuksia eivätkä ne vähennä palveluspaikan korvausvastuuta. Vakuutusyhtiö voi vaatia kaikkia tai osaa hoitokustannuksista palveluspaikalta takaisin.

Siviilipalvelusvelvollisen kannalta olennaista on hoidon saatavuus ulkomailla, mikäli sairaala esimerkiksi vaatii etukäteismaksua tai matkavakuutusta ennen hoidon aloittamista. Tällainen ongelma saattaa tulla eteen EU:n ulkopuolelle matkustettaessa, joten matkavakuutus toimii siviilipalvelusvelvollisen hoitokulujen vakuutena hoitavalle sairaalalle. Matkavakuutus on ulkomaille matkustettaessa suositeltava matkustajan oman edun kannalta. Palveluspaikalla ei ole velvollisuutta osallistua siviilipalvelusvelvollisen oman matkavakuutuksen kustannuksiin.

Myös tapaturma- ja hoitokuluvakuutukset Suomessa ovat pääsääntöisesti toissijaisia vakuutuksia eli vakuutusyhtiöllä on oikeus vaatia näiden vakuutusten nojalle maksettuja korvauksia takaisin palveluspaikalta. Kotimaassa siviilipalvelusvelvollisen terveydenhuolto voidaan kuitenkin järjestää terveyskeskuksessa tai julkisessa sairaalassa, jolloin hoitokustannukset ovat pääsääntöisesti ennalta arvioitavissa.

5.5.9.3. Siviilipalveluspaikan ottama vakuutus

Eri vakuutusyhtiöt tarjoavat siviilipalveluspaikoille vakuutustuotteita, joilla voidaan kattaa kokonaan tai osittain siviilipalvelusvelvollisen terveydenhoitokustannukset. On hyvä huomioida, etteivät vakuutukset tavanomaisesti kata siviilipalveluspaikan terveydenhuoltovastuuseen kuuluvien välineiden, kuten esim. silmälasien hankintaa. Vakuutusturvan kattavuudesta on syytä neuvotella vakuutusyhtiön kanssa ja varmistaa, että vakuutusyhtiö on tietoinen, mitä siviilipalveluslain mukainen palveluspaikan vastuu velvollisen terveydenhuollosta tarkoittaa.

5.5.9.4. Ennakoimattomat kustannukset

Valtiolla ei ole vakuutusta siviilipalvelusvelvollisille. Siviilipalveluslain nojalla voidaan kuitenkin joissain tilanteissa korvata palveluspaikalle siviilipalvelusvelvollisesta aiheutuneet poikkeuksellisen suuret kulut, joista siviilipalveluspaikan ei voida katsoa kohtuudella selviävän. Korvausmenettely on poikkeuksellinen ja korvauksen maksaminen harkinnanvaraista. Tällaisissa tapauksissa siviilipalveluspaikan tulee tehdä siviilipalveluskeskukselle kirjallinen hakemus perusteluineen. Hakemukseen tulisi liittää tositteet syntyneistä kustannuksista ja suoritetuista maksuista sekä kuvaus poikkeuksellisten kustannusten aiheutumisesta. Siviilipalveluskeskuksen internetisivuilla on lomake hakemusta varten.

6 Huumausaineen käyttöä selvittävä tutkimus

Huumausaineen käyttöä selvittävä tutkimus voi olla osa siviilipalvelusvelvollisen terveystarkastusta. Tällöin testaus perustuu siviilipalvelusvelvollisen suostumukseen. Tiettyjen edellytysten täytyessä siviilipalveluskeskus tai siviilipalveluspaikka voi velvoittaa siviilipalvelusvelvollisen esittämään huumausainetestiä koskevan todistuksen.

Siviilipalveluskeskus ottaa huomioon palveluskelpoisuusarvioinnissa velvollisen antamat tiedot huumausaineiden ja muiden pähteiden käytöstä. Näillä seikoilla on vaikutusta velvollisten palveluskelpoisuuteen.

Siviilipalveluspaikka saa käsitellä huumausainetestiin merkittäviä tietoja ainoastaan silloin, kun siviilipalvelusvelvollinen on itse toimittanut todistuksen siviilipalveluspaikalle. Siviilipalveluspaikalla ei ole oikeutta oma-aloitteisesti saada kyseisiä tietoja terveydenhuollosta.

Huumausainetestiä koskevan todistuksen toimittamisvelvoite edellyttää, että siviilipalveluspaikalla on perusteltu syy epäillä, että siviilipalvelusvelvollinen on huumausaineiden vaikutuksen alaisena palveluksessa tai että hänellä on riippuvuus huumausaineista. Edellytyksenä on lisäksi, että testaaminen on välttämätöntä siviilipalvelusvelvollisen palveluskelpoisuuden selvittämiseksi ja hän toimii sellaisissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagoitukykyä. Intressejä, joita mainittujen työtehtävien suorittaminen voi vaarantaa, ovat siviilipalvelusvelvollisen oma tai toisten henkilöiden henki, terveys, paloturvallisuus ja työturvallisuus. Lisäksi vaarannettuna voisivat olla maanpuolustus ja valtion turvallisuus, ympäristö, liike- ja ammattisalaisuudet, liikenneturvallisuus, tietojen suoja ja tietoturvallisuus.

Siviilipalvelusvelvollinen voidaan velvoittaa esittämään huumausainetestiä koskeva todistus myös silloin, kun hän hoitaa tehtäviä, joihin pysyväisluonteisesti ja olennaisesti kuuluu ilman muiden henkilöiden läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa.

7 Palvelusrikkomukset ja kurinpito

7.1 Palvelusrikkomus ja kurinpitorangeistukset

Siviilipalvelusvelvollinen on velvollinen suorittamaan tunnollisesti hänelle määrätty palvelustehtävät sekä noudattamaan palveluspaikan antamia, siviilipalveluksen järjestämiseksi ja suorittamiseksi tarpeellisia määräyksiä. Siviilipalvelusvelvolliselle asetettujen rajoitusten tulee johtua suoranaisesti palvelusvelvollisuuden täyttämisestä. Palvelusvelvollisuuden rikkomisesta tai laiminlyönnistä (=palvelusrikkomus) siviilipalvelusvelvolliselle määrätään kurinpitorangeistus. Siviilipalveluspaikan on pidettävä siviilipalvelusrekisterin tiedot ajan tasalla merkitsemällä rekisteriin esimerkiksi luvattomat poissaolot.

Toimintaohjeet palvelusrikkomusasioissa:

Palveluspaikka ei saa omaehtoisesti kohdistaa kurinpitotoimia velvolliseen vaan ainoastaan huomauttaa häntä suullisesti. Palvelusrikkomusten tutkinnan suorittaa ja kurinpitorangeistuksen määrää siviilipalveluskeskus. Ennen palvelusrikkomusilmoituksen tekoa palveluspaikan on hyvä keskustella velvollisen kanssa laiminlyönnistä ja arvioida suullisen huomautuksen tarvetta.

Siviilipalveluspaikan vastuuhenkilö tekee siviilipalveluskeskukselle kirjallisen palvelusrikkomusilmoituksen saatuaan tiedon palvelusrikkomuksesta. Ilmoitus tehdään siviilipalveluskeskuksen lomakkeella palvelusrikkomusilmoitus, joka löytyy osoitteesta www.siviilipalveluskeskus.fi. Palvelusrikkomusasia voidaan jättää sillensä tai suullisen huomautuksen varaan, jos asia on merkitykseltään vähäinen.

Siviilipalveluskeskus suorittaa palvelusrikkomusilmoituksen saatuaan tutkinnan palvelusrikkomuksen selvittämiseksi ja määrää kurinpitorangeistuksen sekä lähettää päätöksen kurinpitorangeistuksesta tiedoksi palveluspaikalle.

Palvelusrikkomuksista määrättäviä kurinpitorangeistuksia ovat:

1. kirjallinen varoitus,
2. työtä yli säännönmukaisen työajan (enintään neljä tuntia päivässä enintään viiden päivän ajan rangaistuskertaa kohti) ja
3. päivärahan menetys (korkeintaan kaksi kertaa ja enintään 30 päivältä rangaistuskertaa kohti)
4. henkilökohtaisten lomaoikeuksien menetys (enintään neljä päivää rangaistuskertaa kohti).

Samasta rikkomuksesta saa määrätä ainoastaan yhtä rangaistuslajia olevan kurinpitörangaistuksen. Useista samanaikaisesti tehdyistä rikkomuksista voidaan määrätä yksi rangaistus. Kurinpitörangaistuksen on oltava oikeudenmukaisessa suhteessa rikkomukseen. Siviilipalveluskeskus voi jättää kurinpitörangaistuksen määräämättä tai jättää asian suullisen huomautuksen varaan, jos palvelusrikkomus on johtunut olosuhteet huomioon ottaen anteeksi annettavasta huolimattomuudesta, ajattelemattomuudesta tai tietämättömyydestä taikka jos rikkomusta on muuten pidettävä vähäisenä.

Huomattava on, että kirjallinen varoitus kurinpitörangaistuksena edellyttää siviilipalveluslain 71§:ssä (<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071446#a1446-2007>) säädettyä määräemuotoista menettelyä, kun taas rangaistuksiin sisältymätön huomautus vähäpätöisistä rikkomuksista ei edellytä määräemuotoa vaan voi olla suullinenkin. Kurinpitörangaistuksiin kuuluva päivärahan menetys on pidettävä erillään luvattomasta poissaolosta tosiasiallisena seuraamuksena aiheutuvasta päivärahan menetyksestä.

Siviilipalvelusvelvollinen voi hakea kurinpitörangaistusta koskevaan päätökseen muutosta siviilipalveluslain 97 §:n mukaisesti. Pykälässä on säädetty myös palveluspaikan tehtävistä muutoksenhakemuksen johdosta. Palveluspaikalla on velvollisuus toimittaa asiakirjat viipymättä valitusviranomaiselle. Käytännössä asiakirjat olisi hyvä toimittaa muutaman päivän kuluessa. Muutoksenhaku estää yleensä kurinpitöpäätöksen täytäntöönpanon. Täytäntöönpanoon voidaan kuitenkin ryhtyä, jos se muutoin ei olisi mahdollista siviilipalvelusvelvollisen jäljellä olevan palvelusajan lyhyiden vuoksi.

7.2 Luvaton poissaolo

Siviilipalvelusvelvollinen ei ole oikeutettu päivärahaan eikä mahdolliseen ruokaraahan luvattoman poissaolon ajalta. Luvattomia poissaolovuorokausia ei myöskään lasketa palvelusaikaan.

Täydeksi poissaolovuorokaudeksi katsotaan poissaolo siviilipalvelusvelvolliselle määrätystä työpäivästä. Poissaolo lasketaan ajankohdasta, jolloin palvelusvelvollisen olisi tullut olla palveluksessa, ajankohtaan, jolloin hän saapuu sinne. Sairaus tai tapaturma hyväksyttävänä poissaolon syynä edellyttää siviilipalvelusvelvolliselta lääkärinlausuntoa tai terveyskeskuksen tai vastaavan tahon antamaa todistusta.

Koulutuksen osalta on huomattava, että siviilipalvelusvelvollinen on velvollinen täsmällisesti osallistumaan hänelle järjestettyyn koulutukseen, jollei häntä ole siitä erikseen vapautettu. Siviilipalveluskeskus huolehtii, että kouluttajat valvovat velvollisten läsnäoloa.

Jos luvaton poissaolo jatkuu yhtäjaksoisesti vähintään 14 päivää, Kelalle on sotilasavustusta varten ilmoitettava palveluksen keskeytymisestä ja myöhemmin sen jatkumisesta.

Kela ei käsittele kirjallisia keskeyttämisilmoituksia, vaan tieto siirtyy automaattisesti siviilipalvelusrekisteristä Kelan rekisteriin. Ajantasaisten poissaolotietojen merkitseminen siviilipalvelusrekisteriin on tämän vuoksi tärkeää.

Seuraavassa on esimerkkejä luvattoman poissaolon seuraamuksista.

Palveluspaikka tekee näissä tapauksissa siviilipalveluskeskukselle palvelusrikkomusilmoituksen, jos siihen on aihetta. Lähtökohtana esimerkeissä on, että siviilipalvelusvelvollisen säännönmukaiseksi työajaksi on määrätty kello 8.00–16.15 maanantaista perjantaihin.

- 1. Siviilipalvelusvelvollinen tulee maanantaina töihin vasta kello 10.30. Kysymyksessä ei ole täysi poissaolovuorokausi, joten tosiasiallisia seuraamuksia ei tule. Sen sijaan kurinpitorangeistus on mahdollinen, kuitenkin lain 71 § huomioon ottaen.*
- 2. Siviilipalvelusvelvollinen ei tule maanantaina töihin. Tosiasialliset seuraamukset toteutuvat automaattisesti, joten seurauksena on päivärahan ja mahdollisen ruokarahan menetys yhdeltä päivältä. Kotiuttaminen siirtyy yhdellä päivällä. Kurinpitorangeistus voidaan määrätä lain 71 § huomioon ottaen.*
- 3. Siviilipalvelusvelvollinen poistuu luvatta palveluksesta perjantaina puoltalta päivin ja palaa vasta tiistaina. Luvattomien poissaolojen väliin jäävä viikkovapaa luetaan luvattomaksi poissaoloksi. Päivärahan ja mahdollisen ruokarahan menetys seuraavat kolmelta päivältä (viikonlopulta ja maanantailta). Kotiuttaminen siirtyy kolmella päivällä. Mahdollisen kurinpitorangeistuksen osalta viitataan edellä sanottuun.*

Jos siviilipalvelusvelvollinen jää luvatta saapumatta palvelukseen tai poistuu sieltä, palveluspaikan on viivytyksettä selvitettävä syy poissaololle. Jos velvollista ei tavoiteta ja poissaolo jatkuu useampia päiviä, tulee palveluspaikan olla yhteydessä siviilipalveluskeskukseen.

Tarvittaessa siviilipalveluskeskus pyytää palveluspaikan tai palvelusvelvollisen kotipaikkakunnan poliisilta virka-apua palvelusvelvollisen etsimiseksi ja palvelukseen toimittamiseksi. Poliisi toimittaa palveluspaikkaan joko palvelusvelvollisen, selvityksen laillisesta esteestä (esimerkiksi lääkärinlausunnon) tai palvelusvelvollisen kirjallisen ilmoituksen, jossa hän kieltäytyy suorittamasta siviilipalvelusta. Viiden poissaolopäivän jälkeen siviilipalveluskeskus tekee etsintäkuulutuksen. Etsintäkuulutus on tilanteen muututtua peruutettava.

7.3 Rikosilmoitus

Siviilipalvelusrikoksesta on säädetty siviilipalvelus lain 75 §:ssä ja rikosilmoituksesta saman lain 78 §:ssä. Rikosilmoituksen tekee aina siviilipalveluskeskus. Rikosilmoituksen perusteena voi olla siviilipalveluspaikan toimittama palvelusrikkomusilmoitus.

Rikosilmoitus tehdään, jos palvelusvelvollinen

1. laiminlyö tiedonantovelvollisuutensa,
2. laiminlyö täydennyspalvelusvelvollisuutensa,
3. jättää saapumatta peruskoulutukseen tai työpalveluun, lopettaa sen tai ilmoittaa kirjallisesti kieltäytyvänsä siviilipalveluksesta,
4. huolimatta hänelle määrätystä kurinpitorangaistuksesta edelleen olennaisesti laiminlyö palvelusvelvollisuutensa (siviilipalvelusrikos),
5. jättää saapumatta ylimääräiseen palvelukseen tai palvelukseen liikekannallepanon aikana tai
6. huolimatta hänelle määrätystä kurinpitorangaistuksesta edelleen olennaisesti laiminlyö palvelusvelvollisuutensa ylimääräisen palveluksen tai liikekannallepanon aikana.

Tarkoitus on, että palvelusvelvollisuuden rikkomukset hoidetaan pääasiassa kurinpitorangaistuksin. Jos nämä eivät tehoa, vaan siviilipalvelusvelvollinen edelleen olennaisesti rikkoo palvelusvelvollisuuttaan, eikä palveluskelpoisuuden tarkistukseen ole perusteita, rikosilmoitus voidaan tehdä kohdan 4 perusteella. Ennen rikosilmoituksen tekoa, palveluspaikan tulisi erityisesti 4 kohdan osalta harkita, olisivatko siviilipalvelusvelvollisen käytöksen syynä esimerkiksi mielenterveydelliset ongelmat tai päihteiden epäilty väärinkäyttö.

Tarvittaessa palvelusvelvollinen voidaan määrätä lääkärintarkastukseen, jossa arvioidaan hänen palveluskelpoisuutensa. Lääkärintarkastuksen perusteella siviilipalvelusvelvollinen voidaan kotiuttaa terveydellisistä syistä. Palvelus keskeytetään kotiuttamispäätöksen tekopäivästä lukien.

Palveluspaikan saadessa velvollisen kohdan 3 mukaisen kirjallisen kieltäytymisilmoituksen tulee kieltäytymisilmoitus toimittaa siviilipalveluskeskukseen ja kotiuttaa velvollinen samana päivänä.

Jos ilmenee, että siviilipalvelusvelvollisen palveluksen laiminlyöntien syynä on pikemminkin pidettävä sopeutumattomuutta juuri kyseiseen palveluspaikkaan, palveluspaikan tulisi harkita hakemuksen tekemistä palvelusvelvollisen siirtämiseksi toiseen palveluspaikkaan. Ensisijaisesti tulisi harkita siirtoa muihin työtehtäviin tai palveluspaikan toiseen toimipisteeseen. Jos siviilipalvelusvelvolliselle haetaan siirtoa kokonaan uuteen palveluspaikkaan, tulisi velvollisen itse etsiä paikka. Palveluspaikka ja velvollinen eivät voi yksipuolisesti purkaa annettua työpalvelumääräystä vaan päätöksen asiassa tekee siviilipalveluskeskus.

8 Siviilipalvelusrekisteri ja siviilipalvelusvelvollisen henkilöasiakirjat

8.1 Siviilipalvelusrekisteri

Siviilipalveluksen toimeenpano, siviilipalvelusvelvollisten valvonta ja poikkeusolojen aikainen sijoittaminen edellyttävät siviilipalvelusvelvollisia koskevien henkilötietojen rekisteröintiä. Siviilipalvelusrekisteri on siviilipalvelusvelvollisia koskeva henkilörekisteri, jonka ylläpitäjinä toimivat siviilipalveluskeskus ja siviilipalveluspaikat. Sähköisen internet-pohjaisen rekisterin lisäksi henkilörekisteriin kuuluu manuaalisesti pidettäviä asiakirjoja, esimerkiksi palvelukseen hakemista koskevat asiakirjat, siviilipalvelusvelvollisen terveydentilaa koskevat asiakirjat sekä lykkäys- ja vapautushakemuksia koskevat asiakirjat.

Siviilipalveluspaikat ovat velvollisia ylläpitämään siviilipalvelusvelvollisia koskevia henkilötietoja. Tietojen ylläpitäminen ja päivittäminen tapahtuu sähköisen siviilipalvelusrekisterin avulla. Siviilipalveluskeskus myöntää käyttöoikeuden siviilipalvelusrekisteriin siviilipalveluspaikan ilmoittamalle vastuuhenkilölle, joka voi puolestaan antaa käyttöoikeuden palveluspaikan muille siviilipalvelusasioita hoitaville henkilöille. Vastuuhenkilölle lähetetään käyttöoikeuden myöntämisestä päätös. Palveluspaikan ei tarvitse tehdä hakemusta saadaksesen käyttöoikeuden.

Siviilipalveluspaikka merkitsee rekisteriin seuraavat tiedot:

- kotiuttaminen täysin palvelleena
- lomat (HL, KL, HSL), sairauslomapäivät ja isyysvapaat (IV)
- palvelusta pidentävät päivät (HSL, luvattomat poissaolovuorokaudet)
- jos palvelusvelvollinen kotiutetaan ennen palvelusajan päättymistä (esimerkiksi lääkärinlausunnon tai lykkäyksen perusteella) rekisteriä ylläpidetään siihen saakka, kun siviilipalveluskeskus ilmoittaa velvollisen viimeisen palveluspäivän.

Siviilipalvelusvelvollisen henkilöasiakirjoja (lääkärintarkastuskortti liitteinen), on säilytettävä lukitussa paikassa, ja niiden käytössä on noudatettava huolellisuutta ja luottamuksellisuutta. Lääkärintarkastuskortin malli on liitteenä 1. Asiakirjat ovat osa siviilipalvelusrekisteriä. Henkilöasiakirjat siirretään uuteen palveluspaikkaan siviilipalvelusvelvollisen siirtyessä sinne. Siviilipalveluskeskus lähettää palveluspaikalle tiedon uudesta palveluspaikasta, jonne vanha palveluspaikka lähettää velvollisen henkilöasiakirjat.

Koulutusjaksolta työpalveluun siirryttäessä siviilipalveluskeskus merkitsee siviilipalvelusrekisteriin rikosrekisteriotteen tarkastuspäivän (lasten ja nuorten kanssa työskentelevät).

Siviilipalvelusvelvollisen kotiuduttua henkilöasiakirjat lähetetään välittömästi siviilipalveluskeskukseen yhdessä kotiuttamisilmoituksen kanssa. Ilmoituksessa on mainittava palvelusaika ja kotiuttamisperuste.

8.2 Lääkärintarkastuskortin täyttäminen

Siviilipalvelusvelvollisen lääkärintarkastuskorttiin merkintöjä tekee lähinnä palveluspaikan siviilipalvelusvelvolliselle osoittama lääkäri. Siviilipalveluksen alussa siviilipalvelusvelvollisen on vahvistettava tieto terveydentilastaan lääkärintarkastuskorttiin. Myös täysin palvelleena kotiutettavan on kotiutettaessa allekirjoituksellaan vahvistettava ilmoitus terveydentilastaan. Allekirjoitus on pyydyttävä, vaikka siviilipalvelusvelvolliselle ei tehtäisikään kotiuttamistarkastusta. Ilmoituksella on merkitystä mahdollisen sotilastapaturmalain mukaisen korvausasian käsittelyssä.

Siviilipalveluskeskus lähettää palveluspaikalle palvelusvelvollisen lääkärintarkastuskortin suljetussa kirjekuoressa. Kuori toimitetaan avaamattomana palvelusvelvollista hoitavaan terveydenhuoltoyksikköön. Palveluspaikalla kuori saadaan avata ainoastaan palvelusvelvollisen läsnäollessa ja vain edellä mainittuja terveydentilan vahvistuksia varten.

8.3 Siviilipalvelustodistus

Siviilipalvelustodistus on siviilipalvelusvelvollisen todistus palveluksen suorittamisesta ja palvelusaikana henkilötodistus esim. varusmiesalennuksia varten. Siviilipalvelustodistuksessa on oltava velvollisen valokuva.

Palveluspaikka voi palvelusaikana hävittää huonokuntoiseksi menneen todistuksen ja kirjoittaa tilalle uuden. Siviilipalveluskeskus voi pyydettäessä antaa kotiuttamisen jälkeen hävinneen siviilipalvelustodistuksen tilalle kirjallisen todistuksen siviilipalveluksen suorittamisesta.

Siirrettäessä siviilipalvelusvelvollinen palveluspaikasta toiseen entistä todistusta ei hävitetä, vaan kukin palveluspaikka täyttää osaltaan oman todistuksen. Todistukset liitetään yhteen, ja yksi valokuva riittää etusivulla. Siviilipalvelusvelvollisen on säilytettävä siviilipalvelustodistus, koska sitä tarvitaan esimerkiksi passin hankkimista / uusimista varten.

9 Siviilipalvelusajan laskeminen

Palveluspaikka vastaa siviilipalvelusvelvollisen kotiuttamisesta siviilipalveluslaissa säädetyn palvelusajan kuluttua. Siviilipalveluskeskus määrää varusmiespalvelusta suorittaneen jäljellä olevan siviilipalvelusajan. Sama koskee ehdonalaiseen vapauteen siviilipalvelusta suorittamaan siirtyvää.

Palvelusaikaan lasketaan:

- palveluksen alkamispäivä
- kotiuttamispäivä
- työpäivät
- viikkovapaat
- henkilökohtaiset lomat
- kuntoisuuslomat
- isyysvapaat
- sairauslomat
- suoritettu varusmiespalvelus kertoimen mukaisesti ja
- ehdonalaiseen vapauteen siirtyneen suoritettu vankeusrangaistus siviilipalvelusrikokseen tai vastaavaan aikaisemman lain mukaisen rikoksen johdosta kertoimen mukaan.

Palvelusaikaan ei lasketa:

- HSL-lomia
- luvattomia poissaolovuorokausia (kts. kohta 6.2.)
- päiviä, jolloin velvollinen on tahallisesti itse aiheuttamansa vamman tai sairauden vuoksi palvelukseen kykenemätön
- päiviä, jolloin velvollinen on rikoksesta epäiltynä tai vangittuna jos hänet tuomitaan tästä teosta vankeusrangaistukseen.

Suoritetun varusmiespalveluksen hyvittäminen

Suoritetun varusmiespalveluksen hyvittäminen lasketaan siviilipalveluslain 101 §:n 1 momentin mukaan seuraavasti:

Siviilipalveluskeskus määrää varusmiespalveluksesta siviilipalvelukseen siirtyvän jäljellä olevan siviilipalvelusajan vähentämällä siviilipalveluslain mukaisesta 347 vuorokauden palvelusajasta ylöspäin pyöristettynä luvun, joka saadaan, kun jo varusmiespalveluksessa suoritettujen palveluspäivien määrä kerrotaan suhdeluvulla, joka saadaan jakamalla 347 vuorokauden mittainen siviilipalvelusaika asianomaiselle määrätyllä varusmiespalveluksen palvelusajalla.

Palveluspaikka ja siviilipalvelusvelvollinen voivat käyttää jäljellä olevaa siviilipalvelusaikaa laskettaessa apuna seuraavia suuntaa-antavia suhdelukuja:

- 2,10 jos palvelusvelvollisen varusmiespalvelusajaksi on määrätynyt 165 päivää, tai jos hän on siirtynyt siviilipalvelukseen alokaikana ennen kuin varusmiespalvelusaika on ehtinyt määräytyä
- 1,36 jos palvelusvelvollisen varusmiespalvelusajaksi on määrätynyt 255 päivää ja
- 1,00 jos palvelusvelvollisen varusmiespalvelusajaksi on määrätynyt 347 päivää

Jollei kertolaskun tulos ole kokonaisluku, tulos pyöristetään ylöspäin kokonaiseksi päiviksi.

Ehdonalaiseen vapauteen siviilipalvelusrikoksesta tuomittua vankeusrangaistusta suoritamasta siirtyneelle suoritettu vankeusrangaistus otetaan huomioon siten, että yksi päivä vankeudessa vastaa kahta päivää siviilipalveluksessa.

10 Siviilipalvelusvelvollisen kotiuttaminen

10.1 Kotiuttaminen täysin palvelleena

Siviilipalveluspaikka kotiuttaa siviilipalvelusvelvollisen, kun hän on suorittanut palvelusvelvollisuutensa loppuun. Velvollisuus suorittaa siviilipalvelusta päättyy viimeistään sen vuoden lopussa, jolloin palvelusvelvollinen on täyttänyt 30 vuotta. Kyseisenä vuonna 30 vuotta täyttäneet siviilipalvelusvelvolliset on siten kotiutettava vuoden viimeisenä päivänä, vaikka lakimääräistä siviilipalvelusaikaa olisi vielä jäljellä. Kotiuttamisperuste tulee mainita kotiuttamisilmoituksessa ja siviilipalvelustodistuksessa, mutta muutoin toimitaan samoin kuin täysin palvelleena kohdalla.

Kotiuttamismerkintä tehdään sähköisen siviilipalvelusrekisterin (SivariWeb) kautta.

Siviilipalvelusvelvollisen henkilöasiakirjoista ja kotiuttamistarkastuksesta on ohjeistettu edellä 8 luvussa. Kotiuttamisen yhteydessä siviilipalvelusvelvolliselle luovutetaan täydennetty siviilipalvelustodistus ja palvelustehtäviä kuvaava työtodistusta vastaava todistus.

10.2 Siviilipalveluksen keskeyttäminen

Siviilipalvelusvelvollinen voidaan kotiuttaa ainoastaan siviilipalveluslaissa säädetyillä perusteilla. Siviilipalvelusvelvollisen kotiuttaa joko siviilipalveluspaikka tai siviilipalveluskeskus kotiuttamisen perusteesta riippuen. Pelkkä siviilipalvelusvelvollisen soveltumattomuus palvelustehtäviin tai palveluspaikkaan ei ole kotiuttamisperuste, vaan mahdollinen peruste palveluspaikan siirrolle, jota odotettaessa palvelusvelvollisen on edelleen jatkettava palvelustaan nykyisessä palveluspaikassa.

Siviilipalveluskeskus kotiuttaa

Siviilipalveluskeskus voi kotiuttaa siviilipalvelusvelvollisen, jos hän on lääkärinlausunnon mukaan pitkähkön ajan palvelukseen kykenemätön. Hakemus kotiuttamisesta tulee palveluspaikalta tai siviilipalvelusvelvolliselta itseltään. Pitkähkö aika on harkittava tapauskohtaisesti sairauden tai vamman mukaan. Pitkähkö aika voi olla paitsi yhtäjaksoinen pitkä sairausloma, myös koostua useista lyhyehköistä, samasta sairaudesta tai vammasta aiheutuvista sairausloista. Yleisesti aika on vähintään 2 viikkoa kestävä jakso. Siviilipalvelusvelvollista on kuultava ennen kotiuttamis päätöksen tekemistä.

Harkinnanvarainen kotiuttaminen on mahdollista myös, jos siviilipalvelusvelvollinen on tehnyt siviilipalveluspaikkaan, sen henkilökuntaan, asiakkaaseen tai omaisuuteen kohdistuvan vakavan rikoksen tai jos hän käyttäytyy palvelus- tai työturvallisuutta vakavasti vaarantavalla tavalla.

Siviilipalveluskeskuksen on ennen kotiuttamista kuultava palveluspaikkaa ja siviilipalvelusvelvollista. Työpalvelu jatkuu, kunnes siviilipalveluskeskus on tehnyt palveluksen keskeyttämistä koskevan kirjallisen päätöksen.

Siviilipalveluspaikka kotiuttaa

Siviilipalveluspaikan on kotiutettava siviilipalvelusvelvollinen siviilipalveluskeskuksen kotiuttamista koskevan päätöksen jälkeen tilanteissa, joissa hänet on terveydellisten syiden perusteella vapautettu palveluksen suorittamisesta (palveluskelpoisuuden puuttuminen). Viimeinen työpalvelupäivä on siviilipalveluskeskuksen päätöksentekopäivä.

Jos kotiuttamisen perusteena on lääkärinlausunto, palveluspaikka lähettää lääkärinlausunnon siviilipalveluskeskukselle, joka tekee päätöksen kotiuttamisesta. Palveluspaikan toimittama lääkärinlausunto toimii siviilipalveluskeskuksessa tehtävän arvion pohjana. Palveluspaikka voi kotiuttaa siviilipalvelusvelvollisen vasta sen jälkeen, kun on saanut päätöksen kotiuttamisesta siviilipalveluskeskukselta.

Jos siviilipalvelusvelvollinen hakee palvelusaikana lykkäystä, siviilipalveluspaikan on annettava siviilipalveluskeskukselle toimitettavan hakemuksen liitteeksi lausuntonsa. Jos hakemus hyväksytään, siviilipalveluskeskus lähettää tästä tiedon palveluspaikalle, joka kotiuttaa siviilipalvelusvelvollisen lykkäysajan alkamista edeltävänä päivänä.

11 Muita ohjeita

Palvelukseensa liittyvissä oikeusasioissa ja sosiaaliturvaa koskevissa asioissa siviilipalvelusvelvollisella on oikeus saada asiantuntevaa apua siviilipalveluskeskuksesta.

Siviilipalvelusvelvollisen aikaisemman työ- tai virkasuhteen jatkumisesta siviilipalveluksen päätyttyä säädetään maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetussa laissa (305/2009).

Jos siviilipalvelusvelvollinen hakee sotilasavustusta, palveluspaikan on tarvittaessa annettava Kelalle todistus palveluksen alkamisesta. Kelalle tulee aina tehdä ilmoitus, jos palvelusvelvollisen palvelus keskeytyy yli 14 päiväksi. Kela ei käsittele kirjallisesti tehtyjä keskeytysilmoituksia, vaan tieto siirtyy automaattisesti siviilipalvelusrekisteristä kansaneläkelaitoksen rekisteriin.

Palveluspaikka antaa palvelusaikana esteettömyystodistuksen passia varten. Todistuksesta tulee ilmetä aika, jolle passi palveluspaikan mielestä voidaan antaa. Siviilipalvelusrekisteriin tehdään merkintä esteettömyystodistuksen antamisesta. Asevelvollisen passihakemuksesta säädetään passilain (671/2006) 8 §:ssä.

12 Voimaantulo

Tämä ohje tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

Tällä ohjeella kumotaan työ- ja elinkeinoministeriön 1.2.2014 voimaan tullut siviilipalveluksen järjestämistä ja suorittamista koskeva ohje TEM/117/03.01.05/2014.

Osastopäällikkö

Pekka Timonen

Hallitussihteeri

Sami Teräväinen

LIITTEET:

1. Lääkärintarkastuskortti
2. Siviilipalvelustodistus
3. Malli esteettömyystodistuksesta

Liite 1

TYÖ- JA ELINMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

LÄÄKÄRINTARKASTUSKORTTI

Sukunimi ja etunimet (puhutelluimi allekirjataan)

Lääkärintarkastushavainnot	Kutsunta 1			Saap 2			Kot 3			Poikkeavien löydösten kuvaus N = normaali R = rajalöydös P = patologinen
	N	R	P	N	R	P	N	R	P	
1 Yleisvaikutelma										
2 Ruumiinrakenne										
3 Lihaksisto										
4 Kilpirauhanen										
5 Imusolmukkeet										
6 Psykyinen tila										
7 Hermosto										
8 Rintakehä										
9 Sydän										
10 Muut verenkiertoelimet										
11 Keuhkot										
12 Suu, nenä, nielu										
13 Nielurisat										
14 Hampaat										
15 Tärykalvot										
16 Vatsa										
17 Iho										
18 Yläraajat										
19 Alaraajat										
20 Jalkaterät										
21 Selkäranka										
22 Epämuodostumat										
23 Arvet										
24 Muut kohteet										
25 Paino kg										
26 Pituus cm										
27 Suonen tiheys /min										
28 Verenpaine systolinen mm Hg										
29 Verenpaine diastolinen mm Hg										
30 Virtsan prot -/s										
31 Virtsan gluk -/s										
32 Kuulo, kuiskaus o/v										
33 Kuulo, puhe o/v										
34 Näkö lasetta o/v										
35 Näkö lasella korjattuna o/v										
36 Väriäisti										
Oikea silmä				Vasen silmä						
sf	D cyl	D ax	o	sf	D cyl	D ax	o			

Lääkärintarkastuslausunnot					
Pvm	tark. 1)	Palveluskelpoisuus LTO:n kohdat	Lääk. huom 2)	Lääkärin nimikirjoitus	Palveluskelpoisuutta koskevat TEM:n päät.
Palveluksen alkamispäivä				Palveluspaikka	

Henkilötunnus

- 1) Tarkastukset: 1. Saapumistarkastus 2. Kotiuttamistarkastus 3. Muu tarkastus 4. Palveluskelpoisuuden tarkastus TEM:n osoituksesta
2) Esitys toimenpiteiksi ja palveluskelpoisuuden rajoitukset. Tähän huomautus ja selvitys takasivulle.

TEM 0.86 11/2008

Sivillipalvelusajan sairaudet

Pvm	Diagnoosi	Dg n:o	Hoitto	Lääkärin nimikirjoitus

Laji	Aikaisemmat			Annetut			
	Perusrokotusvuosi	Tehoste- rokotusten vuodet ja kerrat	Viimeisen tehoste- rokotuksen pvm	Varm. nimik. Rokotuspvm	Varm. nimik. Rokotuspvm	Varm. nimik. Rokotuspvm	Varm. nimik. Rokotuspvm
Isorokko							
Polio							
Sikotauti							
Jäykkä- kouristus							
Meningo- kokki							

Ilmoituksia (komplikaatiot yms.)

Hammaslääkärin tarkastushavainnot

Pvm	Hammaslääkärin kiireellisyysluokka		
	☐ I	☐ II	☐ III
		+	
		-	

Muut hammaslääkärin havainnot

<p>VP I 0 = ei näy plakkaa, 2 = näkyy plakkaa</p>	<p>GB I 0 = ei näy verta, 2 = näkyy verta</p>
<p>RC 0 = ei h-kiveä, 1 = näkyy h-kiveä, 2 = h-kiveä</p>	<p>LA merkitään 4 mm ja sitä syvemmät taskut</p>
Hammaslääkärin huomautukset	
Hammaslääkärin nimikirjoitus	

Tila liitteiden so. sairauskertomusten, sairaala- ja poliklinikkalähetteen ym. siviilipalvelusvelvollista koskevien asiapapereiden kiinnittämistä varten

Leuka- ja hammasmurtumat, röntgenlöydökset

	Diagnoosi	Pvm

Hammaslääkärin hoitotoimenpiteet

Pvm	Diagnoosi	Dg n:o	Hoitto	Hammaslääkärin nimikirjoitus

1 = intakti hammas, 2 = ehkä paikattu hammas, 3 = paikkauksen tarve (primaarikaries, lohkeamat yms.), 4 = paikkauksen tarve (sekundäärikaries, jo aikaisemmin paikattu), 5 = poistettava kariotunut hammas, 6 = poistettu karioksen vuoksi, 7 = puuttuva, puhkeamaton tai poistettu muun kuin karioksen vuoksi, 8 = nastahammas, kuorikko t. kkr, 9 = irtoproteesi

Röntgenkuvausleimat

1	2	3
---	---	---

Veriryhmä
Allergisuus

Huom. Veriryhmä merkittävä kirjainsymboleja A, AB, O sekä Rh negat. ja Rh posit. käyttäen kyseisiin ruutuihin. Merkintöjä ei suoriteta rastiattamalla					Dg n:o
A	B	AB	O	Rh	

Lisätietoja (mm. terveydentilaa koskevien tietojen täydennykset, palveluskelpoisuus, rajoitukset)

Terveydentila siviilipalveluksen alkaessa

Tunnetko olevasi terve ja kykenevä suorittamaan siviilipalveluksen normaalisti?		☐ kyllä	☐ en
Jos et, minkälaisia vaivoja, mikä vika, vamma tai sairaus sinulla on?			
Päiväys		Tarkastetun allekirjoitus	

Terveydentila siviilipalveluksen päättyessä

Onko terveydentilassasi tapahtunut oleellisia muutoksia siviilipalveluksen aikana?		☐ kyllä	☐ ei
Tunnetko olevasi terve?		☐ kyllä	☐ en
Minkälaisia vaivoja, mikä vika, vamma tai sairaus sinulla on?			
Onko sotilastapaturmalain mukainen korvausasia			
☐ pantu vireille		☐ ei ole pantu vireille	
Päiväys		Tarkastetun allekirjoitus	

Muita tietoja (sotilastapaturmalain mukainen hakemus ja -päätos, myöhemmät vaiheet jne.)

--

Liite 2

Siviilipalvelustodistus

Henkilötiedot - Personuppgifter

Sukunimi - Släktnamn

Etunimet - Samtliga förnamn

Henkilötunnus - Personbeteckning

Palveluspaikka - Tjänstgöringsställe

Pvm - Datum Varmentaa - Bestyrker

Palvelustiedot - Tjänstgöringsuppgifter

Palveluspaikka - Tjänstgöringsställe

Palvelusaika - Tjänstgöringstid

/ 20 - / 20

Kotiuttamisperuste - Hemförlovningsgrund

Tehtävä - Uppdrag

Laitoksen päällikön (vast.) allekirjoitus -
Underskrift av chefen (motsv.) för inrättning

**Siviilipalvelustodistus on säilytettävä todisteena
suoritetusta siviilipalveluksesta - Civiltjänstgörings-
intyget skall bevaras som bevis på utgörd civiltjänst.**

Liite 3

Nimi

Osoite

Postitoimipaikka

ESTEETTÖMYYSLAUSUNTO

Palveluspaikan nimi ilmoittaa lausuntonaan, että siviilipalvelusvelvollisen nimi ja henkilötunnus on siviilipalvelusviranomaisen puolesta esteetön saamaan passin, henkilöllisyystodistuksen tai muun matkustusasiakirjan ja on esteetön matkustamaan ulkomaille xxxx-xxxx välisenä aikana.

Siviilipalvelusasioiden vastuhenkilö

Vastuuhenkilön nimi

Lyhyesti

Työ- ja elinkeinoministeriön siviilipalveluksen järjestämistä ja suorittamista koskevassa ohjeessa annetaan siviilipalveluslainsäädäntöä tarkentavaa ohjeistusta palveluspaikoille ja siviilipalvelusvelvolliselle siviilipalveluksen järjestämisestä ja suorittamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet